

རྒྱལ་ཁབ་སྐྱོ་སྤྱོད་ལྷན་ཁུངས་

འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ ༤ པའི་ ཚོགས་ཐེངས་ ༩ པ།
སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༥ ལྷན་ཟླ་ ༡ པའི་ སྤྱི་ཚོགས་ ༩ པ།

འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་ ༤ པའི་ ཚོགས་ཐེངས་ ༩ པ།
སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༥ ལྷན་ཟླ་ ༡ པའི་ སྤྱི་ཚོགས་ ༩ པ།

ཀྲུལ་ཁམས་ཀྱི་སྙན་ལྷན།

དྲག་ཤོས་ ཚེ་རིང་སློབས་ཀྲུས།
སློབ་ཚེན།

འབྲུག་གི་སློབ་ཚུལ་ ༤ པའི་ ཚོགས་ཐེངས་ ༩ པ།
སློབ་ལོ་ ༢༠༢༥ ལྷན་གྱི་ ༡ པའི་ སློབ་ཚུལ་ ༩ པ།

༡། །ཨོ་སྤྱི། དཀོན་མཆོག་ཙུ་གསུམ་སྐབས་གནས་ཀྱི་མཚོ་ཡིས།།

དགོ་ལེགས་རྟེན་འབྱུང་དམ་པའི་མཆོག་སྤྱོལ་བས།།

ས་སྤྱོད་འཇིགས་མེད་གོ་སར་མཚན་ཅན་གྱི།།

སྤྱི་ཚེ་ཡུན་བརྟན་མངའ་ཐང་རྒྱས་པར་ཤོག།

བཅོམ་ལྷན་ཐུགས་རྗེའི་དབང་ལྷུག་ཆེན་པོ་ཡིས།།

བྱིན་རྒྱབས་བདུད་ཅིའི་ཆར་རྒྱུན་ནམ་ཀུན་ཕབ།།

མི་དབང་ཚོས་ཀྱུལ་དམ་པའི་སྤྱི་ཚེ་བརྟན།།

ཆབ་སྲིད་མངའ་ཐང་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་ཤོག།

སྤྱིགས་དུས་འགོ་མགོན་པར་ཀུ་ར་ཡིས།།

འཆི་མེད་བདེ་ཆེན་གྲུབ་པའི་མཆོག་སྤྱིན་པས།།

མི་དབང་ཚོས་ཀྱུལ་དམ་པའི་སྤྱི་ཚེ་བརྟན།།

ཆབ་སྲིད་མངའ་ཐང་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་ཤོག།

སྐབས་མགོན་ངག་དབང་རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ཡིས།།

གསང་གསུམ་དོ་རྗེའི་དབང་བསྐྱར་མི་བསྐྱུ་བས།།

མི་དབང་ཚོས་ཀྱུལ་དམ་པའི་སྤྱི་ཚེ་བརྟན།།

ཆབ་སྲིད་མངའ་ཐང་དར་ཞིང་རྒྱས་པར་ཤོག།

ཕན་བདེའི་འབྱུང་གནས་ཀྱུལ་བའི་བསྟན་པ་འཕེལ།།

རྒྱལ་སྤོན་འབངས་འཁོར་དམ་གཙང་མཐུན་འབྲེལ་བཟུ།།

བདེ་སྤྱིད་ཕུན་ཚོགས་དཔལ་ཡོན་དགུང་དུ་འཕྱར།།

སྤྱོད་ས་འདི་འཇོམ་སྤྱིང་ཀུན་གྱི་རྒྱུན་འགྱུར་ཤོག།

དཀར་ཆག

འགོ་བཅུགས་དང་འོ་སྤོད།.....༡

ལེའུ་ ༡ པ། རྒྱལ་ཁབ་སྐྱོ་སྤྱོད་སྤྲུལ་སྤྲོད།.....༢

ལེའུ་ ༢ པ། རྒྱལ་ཁབ་སྐྱོ་དཀར་ཆག།.....༤

ལེའུ་ ༣ པ། དཀར་ཆག་བསལ་ཞི་གི་ཐབས་ལམ།.....༡༠

ལེའུ་ ༤ པ། གཞུང་གི་ ཏུས་ཅི་ལོ་གཅིག་གི་ གཙོ་རིམ་དང་འཆར་གཞི།.....༡༤

ལེའུ་ ༥ པ། ཏུས་ཅི་ལོ་གཅིག་གི་ གཞུང་གི་ཁྲིམས་བཟོ་གི་འཆར་གཞི།.....༢༠

མཇུག་བསྟུན་དང་གསོལ་འདེབས།.....༢༤

༤ ལུགས་གཉིས་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་བ་དཔལ་མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ ། ཞབས་པད་གོ་
སར་འདབ་སྐྱོད་རྒྱས་པའི་གསེར་གྱི་མངོན་པར་མཐོ་བའི་ཞབས་བྱུང་དུ།

སྐོ་གསུམ་གུས་པ་ཆེན་པོས་ ཕུག་བཅས་ལུ་གསོལ་དེ་ནི།
ལོ་བསྐྱར་གཞུང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐྱོན་ལུ་སྤུལ་དོན་ དཔལ་མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་སྐྱོ་
མདུན་ལུ་ སྐྱོན་ལུ་གི་ཟིན་བྱིས་ སྐྱོན་འབྱུལ་དང་བཀའ་གྲོལ་གྱི་དོན་ལུ་ གཤམ་གསལ་ལྟར་གཟིགས་འབྱུལ་
སྤུལ་ཨིན་ཟེར་ལུ་ནི་ཨིན།

འགོ་བཅུགས་དང་དོ་སྐྱོད།

༥ འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ། རྩ་ཚན་ ༡༠ པ། དོན་ཚན་ ༡༠ པ་གི་ནང་ལུ་ སྐོན་ཆེན་གྱིས་ གཞུང་གི་
ཁྲིམས་བཟོ་དང་ ལོ་བསྐྱར་འཆར་གཞིའི་ཁར་ གཞུང་གི་གཙོ་རིམ་དང་བཅས་པའི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་
སྟངས་སྐོར་ལས་ ལོ་བསྐྱར་སྐྱོན་ལུ་ཅིག་ འབྲུག་རྒྱལ་པོ་མཚོག་དང་ སྤྱི་ཚོགས་ལྷན་ལུགས་ལུ་ སྤུལ་དགོ་
ཟེར་ བཀོད་དེ་ཡོད་མི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ ད་རིས་ སྤྱི་ནོར་དམ་པ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་
མཚོག་དང་ སྤྱི་ཚོགས་ལྷན་ལུགས་ལུ་ ལོ་བསྐྱར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐྱོན་ལུ་སྤུལ་དོ།

ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་སྟངས་འདི་ དགའ་སྐྱིད་ཀྱི་ཐོག་ལུ་ ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་ཡོད་པ་ཨིན་མ་ ང་
བཅས་འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱིས་མཁྱེན། མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ དབུ་འཁྲིད་བཟང་པོའི་མངའ་
འོག་ལུ་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྐྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་ཉིམ་ དགུང་ལས་ཆོས་ཉེ་ར་ཡོད།

དེ་སློལ་ཡོད་པ་ལས་བརྟེན་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ རང་དབང་དང་སྲུང་སྐྱོབ། ཞི་བདེ་དང་དགའ་སྐྱིད། སྤྱི་མཐུན་དང་
 གཅིག་སྦྲིལ་ཚུ་ ཚར་གཅིག་བ་ཚར་གཅིག་ སྤྲིང་སྤྲིང་ཐལ་ཏེ་ཡོད། ཨིན་རུང་ར་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་
 བང་ལུ་ ད་རེས་ འཚུབ་ཆེན་གྱི་ཉེན་ལ་སློལ་སླེ་ཐོན་ཏེ་ཡོད། འཚུབ་ཆེན་གྱི་ཉེན་ལ་ དེ་སློལ་ཡོད་མི་འདི་ ང་
 བཅས་མི་སེར་ཀུན་གྱིས་མ་ཁྱེན། དེ་ཡང་ ང་བཅས་འབྲུག་མི་ཚུ་དང་ དེ་གི་ནང་ལས་ ང་བཅས་རའི་ན་གཞོན་
 ཚུ་ འཕྲོ་མཐུད་དེར་ རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཁར་ ལཱ་གཡོག་འཚོལ་བར་ འགྲོ་མི་འདི་ར་ཨིན། འ་ནི་ འཚུབ་ཆེན་
 གྱི་ཉེན་ལ་འདི་ ད་རེས་ བསལ་མ་ཚུགས་པ་ཅིན་ ག་ནི་བ་ བརྗེད་པར་ཕངས་པའི་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་
 རོར་བུ་བརླུ་འདི་ སློང་མ་ཐོན་ནི་གི་ཉེན་ལ་ཡོད། འཚུབ་ཆེན་གྱི་ཉེན་ལ་འདི་ ག་དེ་མཐོག་མ་མཐོག་མ་ ཚ་
 རེར་བཏོན་ཏེ་ ག་དོང་ལེན་འབད་དགོཔ་འདི་ཡང་ ང་བཅས་མི་སེར་ཀུན་གྱིས་ར་མ་ཁྱེན།

ཉེན་ལ་ག་དོང་ལེན་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་སྤངས་ར་ འཐེབ་
 སླེ་སྤྲིང་སྤྲིང་བཟོ་ནི་འདི་ལས་བརྒྱལ་ ཐབས་ཤེས་གནས་སྐབས་གཞན་མེད། དེ་ཡང་ ང་བཅས་མི་སེར་ཡོངས་
 ཀྱིས་མ་ཁྱེན། དཔལ་འབྱོར་འཐེབ་སླེ་ སྤྲིང་སྤྲིང་བཟོ་ནི་འདི་ ང་བཅས་འབྲུག་པའི་མི་སེར་ ཡོད་ཚད་གཅིག་པ་
 ལུ་ འགན་ཁུར་ཕོག་པའི་ཁར་ དམིགས་བསལ་དུ་ ང་བཅས་གཞུང་ལུ་འདི་ འགན་ཁུར་དང་འགན་འཁྲི་
 འཐེབ་སླེ་ར་ཕོག།

དེ་འབད་མ་ལས་བརྟེན་ དུས་ཅི་ཡང་ བ་ཉིང་བརླུ་སླེ་ར་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྒྲིལ་བུ་འདི་ དཔལ་འབྱོར་ལུ་གཙོ་བོ་
 བཏོན་ཏེ་ འབྲུག་མི་ཡོངས་ལུ་ སྒྲིལ་གསན་པལ་ནི་ཨིན། སྒྲིལ་ལུ་འདི་ཡང་ བ་ཉིང་གི་ སྒྲིལ་ལུ་བརླུ་སླེ་ར་
 རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་སྤངས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཀའ་ངལ། དཀའ་ངལ་བསལ་ནི་གི་ཐབས་ལམ། དུས་ཅི་ ལོ་
 གཅིག་གི་ གཞུང་གི་འཆར་གཞི་དང་གཙོ་རིམ། གཞུང་གི་ ལོ་གཅིག་གི་ ཞིམས་བཟོ་གི་འཆར་གཞི། ལེ་ལུ་
 ༥ ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ གོ་རིམ་སླེ་སྤུལ་ནི་ཨིན།

ལེའུ་ ༡ པ། རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་གནས་སྤྲེང་སྤྲོད་པ།

གོང་ལུ་ལྷན་དུ་བཟུམ་སྟེ་ རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་གནས་སྤྲེང་སྤྲོད་པའི་ གནས་མེད་ས་མེད་ ལེགས་ཤོམ་ཡོད། དེ་སྟེ་ ཡོད་ དགོ་མི་འདི་ གཙོ་བོ་ར་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ མཁུན་རྒྱ་དང་དབུ་འཁྲིད་ལས་བརྟེན་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ སློབ་ས་ཚུད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ ཚུང་ཀུ་གཅིག་ལས་མེད་རུང་ རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་རང་དབང་དང་ སྤྱང་སྤྱོད་འདི་ སྤྲིང་སྤྲིང་སྟེ་ཡོད། དེ་གི་མ་ཚད་ ཞི་བདེ་དང་དགའ་སྤྱིད། སྤྱི་མཐུན་དང་གཅིག་སྦྲིལ་འདི་ འཛམ་གླིང་ནང་ ངག་ཤོས་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན།

ལྷག་པར་དུ་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་གི་དོ་རྟལ་ས་ སྤྲིག་ལམ་ཚོས་གསུམ་ བཟང་ལྷམ་ལྷ་སྟེ་ ཡོད་པ་གི་མ་ཚད་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤྲེང་སྤྲོད་པ་ གཞུང་སྤྱོད་ལེགས་ལྡན་ དེ་ལས་ ལག་ཆེ་ཤོས་ར་ མི་སྡེ་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་འདི་ ཚར་གཅིག་བ་ཚར་གཅིག་ གོང་འཕེལ་ཐལ་ཏེ་ཡོད།

ང་རའི་བསམ་འཆར་ལས་འབད་བ་ཅིན་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྤྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་ འབྲས་བུ་ཟེར་རུང། ཕྱིན་ རྒྱབས་ཟེར་རུང། དངོས་གྲུབ་ཟེར་རུང། ད་རེས་ ང་བཅས་ཀྱིས་ འོངས་སྤྱོད་མི་འདི་ མེན་ན་ཟེར་ མནོ་ བསམ་བཏང་དོ། རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྤྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་ཚུ་ཡང་ མི་རབས་གཅིག་གི་ནང་ འཁོར་ར་ ཡ་མཚན་ཆེ་ཏོག་ཏོ་སྟེ་བྱུང་སྟེ་ཡོད།

རྒྱལ་སྤྱི་ནང་ལུ་ མི་རབས་གཅིག་ཟེར་ཕ་ད་ལུ་ ཅུས་ཡུན་ལོ་དོ་ ༣༠ སྟེ་ ཆ་བཞག་པ་ཡིན། མི་རབས་གཅིག་ གི་ནང་འཁོར་ལུ་ མི་སྡེ་དཔལ་འབྱོར་འདི་ ཡར་ལྷག་ག་དེ་སྟེ་འཇོ་ཡི་ག་ ང་བཅས་ག་ར་གིས་ཤེས། དཔྱེ་སྟེ་ ལུ་བ་ཅིན་ ལོ་ ༣༠ གི་ཉེ་མ་ མི་གི་ཚེ་ཚད་ Life Expectancy འདི་ ལོ་ ༧༧ ལས་ ད་རེས་ ལོ་ ༧༠ ལུ་སྤྱོད་དེ་ཡོད། ལོ་ ༧༠ ཟེར་ཕ་ད་ གོང་འཕེལ་ཐལ་ཚར་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ མི་གི་ཚེ་ཚད་དང་ ཉེ་ལམ་ འབྲན་འབྲུག་གི་རྩིས་ཡིན། དེ་དང་འབྲམ་སྟེ་ མི་རབས་གཅིག་གི་ཉེ་མ་ ན་གཞོན་འབྲི་ལྷག་གི་གནས་ཚད་ Youth Literacy Rate འདི་ བརྒྱ་ཆ་ ༩༩ ལས་ ད་རེས་བརྒྱ་ཆ་ ༧༧ ལུ་སྤྱོད་དེ་ཡོད།

བརྒྱུ་ཚུ་ ༡༢ ཟེང་མ་དུ་ལུ་ བློ་བཟང་ལོ་ལོ་ལོ་གཉིས་གཉིས་མ་གཏོགས་ ཉལ་མ་ བློ་བཟང་ག་ར་ སློབ་གྲྭ་ནང་
འགྲོ་དོ་ཟེང་བའི་ཉལ་མ་མཚན་ཡིན། དེ་གི་མ་ཚད་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༣ ལུ་ དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་ཚད་གཞི་བརྒྱུ་ཚུ་
༣༡.༧ ལས་ དེ་ལས་བརྒྱུ་ཚུ་ ༡༩.༤ གུ་མར་བབས་ཏེ་ཡོད། འ་ཞེ་ཅིག་ ཡོད་མི་འདི་ཡང་ ང་བཅས་རའི་
དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་ཚད་གཞི་འདི་ར་ མཐོ་དུགས་སྤོ་ཡོད་ནི་འདི་གིས་ཡིན།

འཛམ་གླིང་དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་ ཕྱིས་ཁྲ་དང་འཁྲིལ་བ་ཅིན་ ང་བཅས་རའི་ དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་ཚད་གཞི་འདི་བརྒྱུ་ཚུ་
༥ ལས་བརྒྱལ་མིན་འདུག དེ་གུ་ ཤེས་རིག་དང་གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་ཚུ་ རིན་མེད་སྤོང་པ་སྤོང་ གནང་ནི་འདི་
གིས་ Poverty གུ་ ཕྱིས་ཕབ་པ་ཅིན་ བརྒྱུ་ཚུ་ལས་དཔུ་ ༩.༡ ར་ཡིན།

དེ་འབད་མ་ལས་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ནང་ གང་མ་མེད་པའི་ཁར་
ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ དམིགས་བསལ་གྱི་སྤྱི་དུགས་གནང་སྟེ་ཡོད།

དེ་བཟུམ་སྤོང་ར་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཐད་ཁར་འབད་རུང་ འདས་པའི་མི་རབས་གཅིག་གི་ཉེ་མ་ བུ་འཁོད་ཐོན་
ཁུངས་ཡོངས་བསྟོམས་འདི་ དབུལ་ཁུམ་ཐེར་འབུམ་ ༡༠ ལྷག་པ་ཅིག་ལས་ དེ་ལས་ དབུལ་ཁུམ་ཐེར་
འབུམ་ ༩.༧ གུ་ ཡར་འཕར་ཐལ་ཏེ་ཡོད། ཡར་འཕར་གྱི་ཚད་གཞི་ འབད་བ་ཅིན་ སྤྱི་རྟོམས་ལུ་ ལོ་རེ་
ནང་ བརྒྱུ་ཚུ་ ༡༡.༤ གི་ཕྱིས་ ཡར་འཕར་ཐལ་ཏེ་ཡོད། དེ་གི་མ་ཚད་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ལུ་ གོང་འཕེལ་ཉུང་
སྤོང་ཐལ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལས་ མཐར་འཁྲོལ་ཏེ་ཡོད་པའི་ཁར་ མཐར་འཁྲོལ་གྱི་ཚད་གཞི་ཡང་ ལོག་ལྷབ་
སྤོང་ཐོན་ཏེ་ཡོད་པ་ཡིན། གུ་བ་འབྲས་དེ་སྤོང་ཐོན་མི་འདི་ ང་བཅས་མི་སེར་ཚུ་གིས་ ལེགས་ཤོམ་སྤོང་ཤེས་པའི་ཁར་
ང་བཅས་ག་ར་ གནམ་མེད་ས་མེད་ ཡ་མཚན་ཆེ་སྤོང་ཡོད། དེ་བཟུམ་སྤོང་ར་ འཛམ་གླིང་ནང་གི་ མཁས་མཚོག་
ཚུ་གིས་ འཐབ་སྤོང་ར་ ཡ་མཚན་ཆེ་སྤོང་ཡོད།

དེ་ཡང་ ཕྱོགས་གཅིག་ལས་ མི་སྤོང་དཔལ་འབྱོར་འདི་ ཉལ་མ་སི་སི་སྤོང་ གོང་འཕེལ་ཐལ་མ་ཚད་ ཕྱོགས་
གཅིག་ལས་ ང་བཅས་རའི་ ཚོས་དང་ལམ་སྤོང་ལ། རང་བཞིན་གནས་སྤོངས་ མེད་པ་མ་གཏང་པའི་ཁར་
རྒྱལ་པོ་ཡབ་སྤོངས་གཉིས་ཀྱིས་ དམངས་གཙོའི་རིང་ལུགས་ དམིགས་བསལ་སྤོང་ འགོ་བཙུགས་གནང་ནི་འདི་
གིས་ཡིན།

དེ་བརྒྱུམ་སྟེ་ ཚོས་དང་ལམ་སྲོལ་གྱི་ཐད་ལས་འབད་བ་ཅིན་ ཚོས་གྱི་དབུ་འཁྲིད་དམ་པ་ རྒྱབས་རྗེ་རྗེ་མཁན་
འིན་པོ་ཆེ་མཚོག་དང་ སློབ་དཔོན་ལྷན་རྒྱུས་ལཱ་གི་གཙོས་པའི་ གཞུང་གྲྭ་ཚང་དང་ རབ་སྟེ་ཁག་ དེ་བརྒྱུམ་སྟེ་
ཚོས་སྟེ་ཁག་གི་བླ་སྤྱུལ་ཚུ་གིས་ སངས་རྒྱུས་གྱི་བསྟན་པ་ཡུན་རིང་མ་སྟེ་གནས་ཐབས་དང་ ལྷག་པར་དུ་
གསང་སྟུགས་རྗེ་རྗེ་ཐེག་པའི་རིང་ལུགས་ ཅུ་བརྟན་སྟེ་བཟོ་གནང་སྟེ་ཡོད། དེ་འབད་མ་ལས་བརྟེན་ རབ་ཅས་
རའི་ རྣམ་པ་ཚོས་ལྷན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ སངས་རྒྱུས་གྱི་བསྟན་པ་ གོང་ལས་གོང་དུ་འཕེལ་ཏེ་ར་ཡོད།

དེ་གི་མ་ཚད་ རྒྱབས་རྗེ་རྗེ་མཁན་འིན་པོ་ཆེ་མཚོག་དང་ སློབ་དཔོན་ལྷན་རྒྱུས་ལཱ་གི་གཙོས་པའི་ གཞུང་གྲྭ་
ཚང་དང་རབ་སྟེ་ཁག་ དེ་བརྒྱུམ་སྟེ་ ཚོས་སྟེ་ཁག་གི་བླ་སྤྱུལ་རྣམས་དང་ ཉིན་དུའི་བརྗིད་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་
གྱི་དོན་ལུ་ བསམ་གྱིས་མ་བྱུང་པའི་སྤྱི་རིམ་ བསྐྱབས་གནང་མི་ལུ་བཀའ་དྲིན་དགའ་ཚོར་ཕུལ་དོ།

དེ་གྱུ་ དཔལ་ལྷན་འབྲུག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ གཞུང་དང་མ་འདྲ་བའི་ལམ་སྲོལ་ཚུ་ སྤར་བ་ལྷག་སྟེ་ མི་ཉམས་
གོང་འཕེལ་ཐབས་ལས་ ལམ་ལུགས་སྲོལ་བཟང་མོ་ཚུ་ གྲུ་མ་ཉམས་གྲུ་མ་ཉམས་པར་ རབ་ཅས་རའི་ རྒྱལ་
ཁབ་རང་དབང་གི་དོན་ལུ་སྟེ་ཡོད།

དེ་དང་འདྲམ་སྟེ་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་ལས་དབྱེད་དུང་ རྒྱལ་པོ་ཡབ་སྲས་རིམ་བྱོན་གྱི་ མཁུན་རྒྱ་ཆེ་བའི་
སྲིད་བྱས་བཟང་མོ་ཚུ་ལས་བརྟེན་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་ཉམས་ཆག་ག་ནི་ཡང་མེད་པར་ མཐའ་འཁོར་
གནས་སྤངས་མེད་པ་ཐལ་ནི་ཕར་བཞག་ ཐ་ན་ འཛམ་གླིང་ནང་ལུ་ རབ་ཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་འདི་ སྡོ་སྤྱང་
དང་ལྷན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དྲག་ཤོས་སྟེ་ མིང་གཏམ་འཐོན་ཏེ་ཡོད། དེ་གི་མ་ཚད་ འཛམ་གླིང་ནང་ལུ་ རབ་ཅས་
རའི་ རྒྱལ་ཁབ་འདི་ བཙོག་རྒྱུང་མེད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་སྟེ་ རྒྱ་དུ་འཕགས་པའི་སྤྱན་གྲགས་དང་ མིང་གཏམ་
འཐོན་ཏེ་ཡོད།

རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་གྱི་ ཀ་ཆེན་ཚུ་གི་གྲུལ་ལས་ ཁག་ཆེ་ཤོས་ར་ གཞུང་སློང་ལེགས་ལྷན་
འདི་ཨིན། དེ་སྟེ་ལུ་དགོ་མི་འདི་ གཞུང་སློང་ལེགས་ལྷན་འདི་མེད་པ་ཅིན་ ཀ་ཆེན་གཞན་མི་ཚུ་ ག་དེ་ཅིག་
ཁག་ཆེ་དུང་ དོན་འགྲུབ་མི་ཚུ་གས། གཞུང་སློང་ལེགས་ལྷན་ཟེར་མ་ད་ གཙོ་བོ་ར་ མི་དབང་ཡབ་སྲས་གཉིས་
གིས་ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ འཕམ་ཕུགས་གཉིས་གྱི་མཐའ་དོན་ཁོ་ན་ལུ་གཟིགས་ཏེ་ རབ་ཅས་མི་སེར་ཚུ་ལུ་

དམངས་གཙོའི་རིང་ལུགས་འདི་ དམིགས་བསལ་སྡེ་ གསོལ་ར་གནང་མི་འདི་ཡིན།

བརྟུང་བསྐྱུ་བ་ཅིན་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཟེང་ཕ་ད་ལུ་ ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གིས་སྐྱོང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ Shangrila
བརྩམ་ཡིན་ཟེར། དགའ་སྦྱིད་དང་ལྷན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཡིན་ཟེར། རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་
ཞིང་ཁམས་ཡིན་ཟེར། རང་པ་ཚོས་ལྷན་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཡིན་ཟེར། ལུ་རུ་རིན་པོ་ཆེ་གི་སྤྱོད་ལུ་ཡིན་ཟེར། ལམ་
སྲོལ་ཀྱི་ཕྱུག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཡིན་ཟེར། སྲོ་ལྡང་དང་ལྷན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ Biodiversity Hotspot ཡིན་
ཟེར། བཙོག་རྒྱུང་མེད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ Carbon Negative Country ཡིན་ཟེར། དེ་བརྩམ་མའི་
ལྷན་ལུ་འཕགས་པའི་མིང་གཏམ་ འཛམ་གླིང་ནང་ལུ་ལྷབ་སྡེ་ཡོད།

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མིང་གཏམ་ དེ་སྡེ་ཐོན་མི་འདི་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་བ་གོང་མ། འིན་ཚེན་གྱི་ཕམ། ལྷན་སྲོལ་དཔོན་
ཚུ་གི་མ་ཚད་པར་ ལག་ཆེ་ཤོས་ར་ སྤྱི་གཙུག་གི་ཉི་ལྷན། མི་དབང་མངའ་བདག་རིམ་ཕྱོད་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་
འཕམ་ཕུགས་གཉིས་ཀྱི་མཐའ་དོན་ལུ་ ཉིན་རུབ་མེད་པར་ ཕུག་ལུ་རྩ་འགོངས་ཏེ་ མཛད་ནི་འདི་གིས་ཡིན།

དེ་བརྩམ་སྡེ་ ང་བཅས་ར་ ལུ་ག་ཅི་ར་འབད་རུང་ ཡབ་རྗེ་དམ་པ་ མི་དབང་འབྲུག་རྒྱལ་བཞི་པའི་ ཕུགས་ཀྱི་
དགོངས་གཏེར་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་ གཞི་རྩ་ལུ་གནས་ཏེ་ ལུ་འབད་བའི་ཁར་
དམིགས་བསལ་ལུ་ ང་བཅས་རའི་ ཡབ་རྗེ་དམ་པ་མཚོག་གིས་ ལྷན་ལུ་འཕགས་པའི་ ཕུགས་ཀྱི་དགོངས་
གཏེར་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་འདི་ འཛམ་གླིང་ལུ་ གསོལ་ར་སྡེ་གནང་པ་གི་མ་ཚད་ ང་
བཅས་རའི་དོན་ལུ་ ཕུག་ལུ་བསམ་གྱིས་མ་ལྷབ་སྡེ་གནང་སྟེ་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་གཞི་
འགུམ་ སྐྱིང་སྐྱིང་སྡེ་བཙུགས་གནང་མི་འདི་ལུ་ འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱིས་ བཀའ་འདྲིན་བསམ་སྟེ་ར་ཡོད།

ང་བཅས་རའི་ ཡབ་རྗེ་དམ་པ་མཚོག་གིས་ མཛད་ལུ་དེ་སྡེ་བཞག་གནང་མི་ལུ་ ང་བཅས་འབྲུག་པའི་མི་
སེར་ཡོངས་ཀྱིས་ དད་པ་དང་དམ་ཚིག་གི་སྐོ་ལས་ ཏུས་ཨ་རྟམ་ར་ བཀའ་འདྲིན་བསམ་ཏེ་ཡོད་པའི་ཁར་
ཕུག་པར་ལུ་ ཏུས་ཅི་ ང་བཅས་རའི་ ཡབ་རྗེ་དམ་པ་མཚོག་ དགུང་ལོ་ ༧༠ བཞེས་པའི་ འཁྲུངས་སྐར་གྱི་
ལོ་འདི་ནང་ མི་དབང་མཚོག་གི་མཛད་ལུ་ཚུ་ འཐབ་སྡེ་ར་ སེམས་ཁར་བྱན་ཏེ་ བཀའ་འདྲིན་དགའ་ཚོར་
སྤུལ་དོ།

དུས་ཅི་ ཡབ་རྗེ་དམ་པ་མཚོག་ དགུང་ལོ་ ༡༠ བཞེས་པ་ད་ ང་བཅས་མི་སེར་ཡོངས་ཀྱིས་ སེམས་དང་མཉོ་
བསམ་གཅིག་སྟེ་བཏང་སྟེ་ འབྲུངས་སྐར་གྱི་ གུས་བཏུད་ལུ་ཉི་དང་ སྐྱ་ཚེ་ཞབས་པད་བཏུན་ཉི་གི་ བཟུ་ཤིས་
ལེགས་སྟོན་སྤུལ་མ་ཡིན།

ང་བཅས་རའི་ ཡབ་རྗེ་དམ་པ་མཚོག་ སྐྱ་ཚེ་ལུ་བར་ཚད་ ག་ཉི་ཡང་མེད་པར་ ཞབས་པད་བཏུན་མི་འདི་
གཙོ་བོར་ ཚོས་ཀྱི་དབུ་འཁྲིད་དམ་པ་ སྐབས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐྱ་རིམ་དང་ ལྷག་པར་
དུ་ མི་དབང་འབྲུག་རྒྱལ་བཞི་པ་མཚོག་གི་ སྐྱ་ཚེ་དབང་ཐང་ དར་ཞིང་རྒྱས་ཉི་གི་དོན་ལུ་ སྐྱ་རིམ་དང་བྲུགས་
སྟོན་ཚུ་ དུས་ཨ་རྟག་ར་ སྤུལ་གནང་ཉི་འདི་གིས་ཡིན། དེ་གུ་ དུས་ཅི་ མ་སྤྲིག་པའི་རྟེན་འབྲེལ་ སྤྲིག་སྤྲིག་པ་
བརྩམ་སྟེ་ སྐབས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ཡང་ དགུང་ལོ་ ༡༠ བཞེས་པ་ཡིན།

དེ་བརྩམ་སྟེ་ར་ ཡབ་རྗེ་དམ་པ་མཚོག་ལུ་ མི་དབང་སྐྱུ་འཁོར་རྣམས་དང་ ལྷག་པར་དུ་ མི་དབང་རྒྱལ་ཡུམ་
རྣམས་ཀྱིས་ ང་བཅས་རའི་ ཡབ་རྗེ་དམ་པ་མཚོག་ལུ་ ལྷག་ཕྱིད་ཞབས་ཏོག་སྟོན་སྟེ་ ལུ་གནང་སྟེ་ཡོད།

དེ་གི་ནང་ལས་ཡང་ འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱི་ཡུམ་མཚོག་ མི་དབང་རྒྱལ་ཡུམ་ རོ་རྗེ་དབང་མོ་དབང་ལྷག་མཚོག་
གིས་ མི་དབང་འབྲུག་རྒྱལ་བཞི་པ་མཚོག་གི་ བྲུགས་ཀྱི་དགོངས་བཞེད་གྲུབ་ཐབས་ལུ་ ལྷག་ཕྱིད་ཞབས་
ཏོག་སྟོན་སྟེ་ སྤུལ་གནང་སྟེ་ཡོད། དུས་ཅི་ མི་དབང་རྒྱལ་ཡུམ་མཚོག་ཡང་ དགུང་ལོ་ ༡༠ བཞེས་ཏེ་ཡོད།

ད་རིས་ འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱི་མགྲིན་ཚབ་སྟེ་ སྐབས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་དང་ མི་དབང་རྒྱལ་ཡུམ་རྣམས་
གཉིས་ལུ་ཡང་ འབྲུངས་སྐར་གྱི་གུས་བཏུད་ལུ་ཉི་དང་ སྐྱ་ཚེ་ཞབས་པད་བཏུན་ཉི་གི་ བཟུ་ཤིས་ལེགས་སྟོན་
སྤུལ་མ་ཡིན།།

ལེའུ་ ༡ པ། རྒྱལ་ཁབ་སྲི་དཀའ་ངལ།

ན་ཉིང་ རྒྱལ་ཁབ་སྲི་ལུ་ལྷན་ཁྲུང་ལྷན་ཁྲུང་གི་བཟུམ་སྐྱེ་ར་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ འཕྲུབ་ཆེན་གྱི་ཉེན་ལ་ ཐོན་ ཉེ་ཡོད། དེ་ཡང་ ང་བཅས་རའི་ མི་སེར་ཚུ་དང་ དམིགས་བསལ་དུ་ བཞུགས་ཆུང་ རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཁར་ ལཱ་གཡོག་འཚོལ་བར་འགྱུ་མི་འདི་ར་ཨིན།

གནས་ཚུལ་སྐོར་ལུ་བཅུ་ཅེན་ ད་རེས་འབྲུག་མི་ཡོངས་བསྐྱོད་སྤྱོད་ལྷན་ ༤༤ དེ་ཅིག་ ཕྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཚུ་ནང་ འགྱུ་སྐོར་ཡོད་མི་འདི་ ང་བཅས་རའི་ མི་སྐོར་ལས་འབད་བཅུ་བཟུམ་ ༩ གི་ཕྱི་མེད་ཨིན་པས། དེ་ཚུ་ ཚ་ གྲུང་ལང་དགོ་པའི་ གཞི་ཅིག་ཨིན་པ་གི་མ་ཚད་ དེ་ཚུ་ཡང་གར་ ལྷོགས་གྲུབ་ཡོད་མི། ལཱ་འབད་ཚུགས་མི། དིག་ཚུལ་ཅན་ ཅང་ཅང་འབད་མ་ལས་ འབྲེལ་སྐྱེ་ར་ ཚ་གྲུང་ལང་དགོ་པ་ཡོད།

དེ་སྐོར་ ཕྱི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཁ་ལས་པར་ ང་བཅས་རའི་མི་སེར་ཚུ་ ལཱ་གཡོག་གི་གོ་སྐབས་ ལེགས་ཤོམ་ཐོབ་ མི་འདི་ གཙོ་བོ་ར་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་གོང་འཕེལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ལས་བརྟེན་ཨིན།

ལྷག་པར་དུ་ གཞུང་ཞབས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཡོངས་དཀའ་སྤྱོད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་ གཞི་ཅུ་ལུ་གནས་ཉེ་ གསོ་བ་ དང་ཤེས་རིག་གི་ཞབས་ཉོག་ཚུ་ དེ་མེད་སྤོང་པ་སྐོར་ གནང་ནི་འདི་གིས་ ང་བཅས་རའི་ན་གཞོན་ཚུ་ ཤེས་ ཡོན་མ་བརྟུབ་བརྟུབ་སྐྱུངས་ཉེ་ ལྷོགས་གྲུབ་ཡོད་པའི་ཁར་ ཨིང་སྐད་ལེགས་ཤོམ་སྐོར་ཤེས་པའི་ ཉུགས་མཚན་ ཅིག་ཨིན། དེ་འབད་མ་ལས་བརྟེན་ ང་བཅས་རའི་ན་གཞོན་ཚུ་ ཕྱི་རྒྱལ་ཁབ་ ག་ཉེ་ར་འགྱུ་རུང་ ལཱ་གཡོག་ ཐོབ་པས།

མ་གཞི་ ལཱ་གཡོག་གི་གོ་སྐབས་ དེ་སྐོར་ཐོབ་མི་འདི་ ལེགས་ཤོམ་ཨིན། ང་བཅས་རའི་ན་གཞོན་ཚུ་ ཕྱི་རྒྱལ་ ཁབ་འགྱུ་མ་དུ་ ཤེས་ཡོན་འཕྲོ་མཐུན་སྐྱུངས་པའི་ཁར་ དིག་ཚུལ་དང་ལྷོགས་གྲུབ་ ཉུགས་མཚན་ལང་ འབྲེལ་ སྐོར་ཚུགས་པས། དེ་གུ་ འོང་འབབ་ཡང་ འབོར་ཆེ་ཉོག་ཉོ་སྐོར་བཟོ་སྐོར་ བམ་སྐྱུན་ཆུང་ལུ་ གོགས་རམ་འབད་ ཚུགས་པའི་ཁར་ རྒྱལ་ཁབ་སྲི་ ཕྱི་དངུལ་གསོག་འཛོག་ལུ་ཡང་ བན་ཐོགས་པས།

དེ་འབད་མ་ད་ལུ་ ཉེན་ཁ་ཡང་ ང་བཅས་ག་ར་གིས་མཁུན། ང་བཅས་རའི་མི་སྲོ་བས་ རྒྱུ་ལྷན་ལས་མེད་
མི་འདི་ ད་ལྟོ་བཟུམ་སྟེ་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ ཕྱི་རྒྱལ་འགྲོ་བ་ཅིན་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ སྤྲོམ་ཐོན་ནི་གི་
ཉེན་ཁ་ སྤོམ་སྟེ་ར་ཡོད།

དེ་སྟེ་ལུ་དགོ་མི་འདི་ཡང་ རོགས་རྒྱལ་ཁབ་གོང་འཕེལ་ཐལ་ཚར་མི་རྒྱུ་ཡང་ མི་སྲོ་བས་འདི་ ལག་ཆེམ་སྟེ་
བཅུམ་ཡིན། ང་བཅས་འདི་ ད་ལྟོ་ རྒྱལ་ཁབ་གོང་འཕེལ་ཐལ་བའི་བསྐྱེད་ཡིན་མ་ལས་ མི་སྲོ་བས་བདག་
འཛིན་འབད་ནི་འདི་ གནམ་མེད་ས་མེད་ལག་ཆེ།

དེ་གི་མ་ཚད་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་སྲོ་བས་ ཉུང་པའི་ཁར་ ཡོད་མི་འདི་ཡང་ བདག་འཛིན་འབད་
མ་རྒྱལ་ས་པ་ཅིན་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རང་དབང་རང་བཙན་ལུ་ཐོ་ཕོག་འོང། དེ་བཟུམ་སྟེ་ མི་སྟེ་དཔལ་འབྱོར་གོང་
འཕེལ་གྱི་ ཕྱག་ལུ་རྒྱུ་ བྱེམ་སྤོམ་སྟེ་ཕོག་འོང།

མི་སྲོ་བས་འདི་ གནམ་མེད་ས་མེད་ལག་ཆེས་ནི་ ང་བཅས་རའི་ བྱ་གཞོན་རྒྱུ་གིས་ ད་ལས་པར་ཡང་ འཕྲོ་
མཐུད་དེ་ར་ རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཁར་ ཡར་སོང་པ་ཅིན་ རྒྱལ་ཁབ་སྤྲོམ་ཐོན་ཏེ་ ད་ལྟོ་ཡོད་པའི་འཚུབ་ཆེན་གྱི་
ཉེན་ཁ་ གཞོང་ལེན་འབད་རྒྱལ་ས་པར་ ལཱ་ལག་གཏང་འོང།

ལེའུ་ ༣ པ། དཀའ་ངལ་བསལ་ནི་གི་ཐབས་ལམ།

ཉེན་ལ་འདི་གཏོང་ལེན་འབད་དགོ་པ་ཅིན་ དཀའ་ངལ་འདི་བསལ་དགོ་པ་ཅིན་ འབྲུག་པའི་མི་སེར་ཚུ་ རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ རྩོད་ཚུགས་པ་སྟེ་ བཟོ་དགོ་པ་ཅིན་ ལག་ཆེ་ཤོས་ར་ ལཱ་གཡོག་འདི་ཨིན། ལཱ་གཡོག་ཟེར་མ་དུ་ སྤྱིར་བཏང་གི་ལཱ་གཡོག་མེན་པར་ རྒྱལ་ཁབ་གོང་འཕེལ་ཐལ་ཚར་མི་གི་ ལཱ་གཡོག་དང་ འོང་འབབ་བརྒྱུ་སྟེ་ར་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཡང་ ཐོབ་ཚུགས་པ་སྟེ་བཟོ་དགོ།

དེ་གི་ ཐབས་ཤེས་ཟེར་རུང་ གནས་སྐབས་ཟེར་རུང་ གཞན་ག་ནི་ཡང་མེད། ལཱ་གཡོག་ལེགས་ཤོམ་ འོང་འབབ་ཨོ་རྟོག་རྟོ་སྟེ་ བཟོ་དགོ་པ་ཅིན་ དཔལ་འབྱོར་འདི་ལུ་ར་ རག་ལས་དགོ།

ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ ག་དེ་མཚུགས་མཚུགས་ ལེགས་བཅོས་འབད་དེ་ རྒྱ་སྤྱི་དགའ་ཉེན་ན་ གོང་འཕེལ་ཐལ་ཚར་བའི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་བརྒྱུ་སྟེ་ བཟོ་ནི་འདི་ གནམ་མེད་ས་མེད་ལག་ཆེ།

དེ་སྟེ་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གཏང་མ་ཚུགས་པར་ རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ ལཱ་གཡོག་ལེགས་ཤོམ་ བཟོ་མ་ཚུགས་པ་ཅིན་ ང་བཅས་རའི་འབྲུག་མི་ཚུ་ དེ་གི་ནང་ལས་ བློ་གཞོན་ཚུ་གིས་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཁར་འབྱོར་ནི་ལུ་ གཙོ་བོ་བཏོན་འོང།

དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་སྤྱི་དགའ་ཉེན་ སྤྱིང་སྤྱིང་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་ལག་ཆེ་རྟོག་རྟོ་གསུམ་ཡོད། དེ་ཡང་ དགོ་ལེགས་སུ་ག་ཏུ་ཤོས་ཁོམ་ཚོགས། འཆར་གཞི་ ༡༣ པ། དུས་རབས་ ༢༡ པའི་ དཔལ་འབྱོར་གི་ འདུན་ལམ་གསུམ་ཨིན།

༡༥ དགོ་ལེགས་སུ་ག་ཏུ་ཤོས་ཁོམ་ཚོགས། ང་བཅས་རའི་དཔལ་འབྱོར་ མཚུགས་ཏུགས་སྟེ་ གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་གི་ཐབས་ཤེས་ ཚུ་ཆེ་ཤོས་ར་ ང་བཅས་རའི་ སྤྱི་ཚེས་དམ་པ་ མི་དབང་མངའ་བདག་པོ་ལོ་

ཆེ་མཚོ་གཞི་གི་ རྒྱལ་སྤྱི་དགོངས་གཏེར་ དགེ་ལེགས་ཕུག་ ཅན་ཤེས་ཁྲོམ་ཚོགས་འདི་ཨིན། ལྷན་དུ་
འཕགས་པའི་ ཁྲོམ་ཚོགས་འདི་ རང་སྐྱོང་གི་ལུང་ཕྱོགས་སྡེ་ གཞི་བཙུགས་གནང་པའི་ཁར་ རྒྱལ་
ཡོངས་དགའ་སྐྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་གཞི་ཙུ་ལུ་ གནས་མི་གི་ ཁྲོམ་ཚོགས་ཨིན་མ་ལས་བརྟེན་ ད་
རེས་ཚུན་ཚོད་ འཛམ་གླིང་ནང་ དེ་བཟུམ་མའི་ཁྲོམ་ཚོགས་ མ་སྤྲེལ་མ་ར་ ཆགས་ཆགས་པ་མེད།

ཁྲོམ་ཚོགས་འདི་ ཡུན་བརྟན་ཅན་གྱི་ཁྲོམ་ཚོགས། ཚོས་དང་མཐུན་པའི་ཁྲོམ་ཚོགས། སུན་སུམ་ཚོགས་
པའི་ཁྲོམ་ཚོགས། བཅོམ་རྒྱུང་མེད་པའི་ཁྲོམ་ཚོགས་ འ་ནི་སྡེ་ ཆགས་ས་མཇལ་ཤ་ ད་བཅས་ར་འདི་
ག་ཅི་སྡེ་ ཡིད་མི་ཆེས་ནི་ ཐ་ན་ ཕྱི་མི་དང་ འཛམ་གླིང་གི་མཁའ་མཚོ་ག་ཚུ་ཡང་ གནམ་མེད་ས་མེད་
ཡིད་ཆེས་ཏེ་ཡོད།

མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོ་གཞི་གིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་དུས་ཚེན་ཐེངས་ ༡༡༤
པ་ བརྩི་སྤང་ལུ་ཤ་ད་ རྒྱལ་ཡོངས་ལུ་ ཁྲོམ་ཚོགས་ཆགས་ནི་གི་ བཀའ་སློབ་གསེར་གྱི་ཐིགས་པ་
གནང་སྟེ་ ད་རེས་འབད་ཤ་ད་ ལོ་ཕྱེད་ད་གཉིས་ཡང་མ་ལང། ཨིན་རུང་ར་ དུས་ཡུན་སྤུང་ཀྱི་གཅིག་གི་
ནང་འཁོད་ར་ སྤྱོད་འབྲས་བསམ་གྱིས་མ་ཁྱབ་སྟེ་བྱུང་སྟེ་ཡོད།

དེ་ཡང་ གཙོ་བོ་ར་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོ་གཞི་ སྐྱེ་ཉལ་གཅིག་གིས་ དཔུ་འཁྲིད་གནང་
སྟེ་ ཉིན་ལུ་མེད་པར་ སྐྱེ་དལ་གནང་ནི་དུས་ཚོད་ཡང་ མ་བཞེས་པར་ ཕྱག་ལུ་གནང་མི་གི་ མཛེད་
ལུལ་དང་སྤྱོད་འབྲས་ཨིན། དཔུ་སྟེ་ལུ་བ་ཅིན་ ཁྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་དབང་འཛིན་ མི་དབང་མངའ་བདག་
རིན་པོ་ཆེ་མཚོ་གཞི་གིས་ དཔུ་འཁྲིད་མཛེད་གནང་སྟེ་ ཕྱི་མི་མཁའ་མཚོ་ག་ཚུ་ འབྲས་མི་སྡེ་བཙུགས་
གནང་པའི་ཁར་ སྤྱི་འཛིན་བརྒྱུ་གཞི་གཞི་གཞི་ ཁྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་གཞུང་ ལོགས་སུ་སྡེ་ གཞི་བཙུགས་
གནང་ཡི།

མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོ་གཞི་གིས་ སློན་ཆེན་འགྲེས་པ་ ཅན་ཤེས་སློབ་གྲོགས་ཚེ་རིང་ལུ་ རྒྱལ་སྤྱི་
གཏེར་དེ་ དགེ་ལེགས་ཕུག་ ཅན་ཤེས་ཁྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་ སྤྱི་འཛིན་དང་པ་སྡེ་ བརྒྱུ་གཞི་གཞི་གཞི་གི་ལུ་
ཅན་ཤེས་ལུ་ བཀའ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཡོད། དེ་ལས་ ཁྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་ ཁྲིམས་དང་སྤྱི་དབྱུས། སྤྱི་གཞི་གཞི་

མང་ཤོས་ཅིག་ བརྒྱམས་ཚར་བའི་ཁར་ ཁྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་དངུལ་དང་ དངུལ་ཁང་ཡང་ གཞི་བཙུགས་ གནང་སྟེ་ཡོད།

དེ་བརྒྱམ་སྟེ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་བཞེད་དང་འབྲེལ་ ཁྲོམ་ ཚོགས་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཨམ་འདི་ འཛམ་གླིང་ནང་གི་ བཟོ་བཀོད་པ་མཁས་མཚོག་ ཡོངས་གྲགས་ཅན་ ཚུ་གིས་བཟོ་བ་གི་མ་ཚད་ ཁོང་གིས་བཟོ་མི་ འཆར་གཞི་ཨམ་གྱི་ མཐོང་སྣང་ཚུ་མཇུག་པ་ ཕྱི་མི་ཚུ་ ཡིད་ཆེས་བསྐྱེད་བའི་ཁར་ སག་ལང་སྟེ་ཡོད། ད་རེས་ འཆར་གཞི་ཨམ་དང་འབྲེལ་ ལས་འགུལ་གྱི་ ཕྱག་ལུ་ཚུ་ཡང་ འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད་པ་ཨིན།

དཔེ་སྟེ་ལུ་བ་ཅིན་ དགོ་ལེགས་ཕུག་ རྒྱལ་སྤྱི་གནམ་གྲུ་ཐང་རྒྱབ་ནི་གི་ ཕྱག་ལུ་ཡང་འགོ་བཙུགས་ གནང་བ་གི་མ་ཚད་ ལམ་དང་ཚུ་ ས་ཁོངས་ཀྱི་བཅད་མཚམས་ དེ་ལས་ རི་ལི་གི་ལམ་རྒྱབ་ནི་གི་ ཕྱག་ལུ་ཚུ་ཡང་ གནང་བའི་བསྐྱེད་པ་ཡོད།

དེ་གི་མ་ཚད་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ དགོ་ལེགས་ཕུག་ འཇུག་ལེགས་ཁྲོམ་ཚོགས་ འདི་ གསང་སྟགས་དོ་རྗེ་ཐེག་པའི་སྟེ་བ་སྟེ་ གཞི་བཙུགས་གནང་སྟེ་ རྫོང་གཞིས། ལྷ་ཁང་། མཚོད་ ཉེན། བཤད་སྟེ། སྐྱབ་སྟེ། དེ་དང་འབྲམ་སྟེ་ ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་གཞན་གྱི་ ཕྱག་ལུ་ཡང་ འགོ་བཙུགས་གནང་སྟེ་ཡོད།

ཁྲོམ་ཚོགས་འདི་ནང་ རྒྱལ་སྤྱི་ཚོང་ལུ་འབད་མི་ཚུ་གིས་ མ་ཅུ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་གི་ དང་འདོད་ བསྐྱེད་དེ་ རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཁར་ རྒྱབ་སྐྱོར་ཁག་ཆེ་ཤོས་འདི་ར་ རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་འབད་དེ་ ཡོད། དེ་འབད་ཕམ་ལས་བརྟེན་ རྒྱ་གར་གཞུང་དང་ དམིགས་བསལ་དུ་ སློན་ཆེན་ན་རན་ད་མོ་དི་ལུ་ ང་ བཅས་འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱིས་ ཉིང་དངས་མའི་དཀྱིལ་ལས་ར་ བཀའ་བློན་དགའ་ཚོར་ལུ་ནི་ཨིན།

ང་བཅས་ར་ མི་སེར་ཚུ་ཡང་ སག་ལང་སྟེ་ར་ཡོད། འཕྲལ་ཁམས་གཅིག་ཁར་ ཁྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ལུ་གཡོག་གི་གོ་སྐབས་ གསལ་བསྐྱགས་གནང་མ་ཅིག་ར་ འབྲུག་མི་སྣོང་ཕྱག་ལས་བཅད་དེ་ གོ་ སྐབས་ལེན་ནི་གི་ དང་འདོད་བསྐྱེད་མི་ཐོན་ཡི།

དེ་གི་མ་ཚད་ དགོ་ལེགས་ཕྱག་ རྒྱལ་སྤྱི་གནམ་གྱི་ཐང་གི་དོན་ལུ་ དངུལ་འཛིན་འགན་ལེན་གྱི་ལས་
རིམ་ འགོ་བཙུགས་གནང་མ་ཅིག་ར་ རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གཉིས་ལུ་ཡོད་མི་ འབྲུག་མི་ཚུ་གིས་ གཤམ་
ཐོབ་རྒྱུ་སྟེ་ མཐོ་སྐྱབ་འབད་དེ་ བཅའ་མར་གཏོགས་ཅི།

གནམ་ཚུལ་སྟེ་ཞུ་བ་ཅིན་ དངུལ་འཛིན་འགན་ལེན་གྱི་ཚད་གཞི་ དངུལ་ཀྱམ་ཐེར་འབྲུམ་ ༣ གུ་
དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། ཨིན་རུང་ འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱིས་ དང་འདོད་སྐྱོམ་སྟེ་བསྐྱེད་ནི་
འདི་གིས་ ས་ཡ་ ༣༠༠ ལྷག་པ་ཅིག་འཐབ་སྟེ་བྱུང་སྟེ་ཡོད་པ་ཨིན།

དེ་སྟེ་ ཁྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ལཱ་གཡོག་གི་ གོ་སྐབས་ལེན་ནི་གི་ དང་འདོད་བསྐྱེད་ཐངས། དེ་བཟུམ་
སྟེ་ དངུལ་འཛིན་འགན་ལེན་ མཐོ་སྐྱབ་འབད་ཐངས་ཚུ་བཟུམ་ད་ འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱིས་ དགོ་
ལེགས་ཕྱག་ དྲན་ཤེས་ཁྲོམ་ཚོགས་ལུ་ སེམས་ཀྱི་གདིང་ལས་ར་ ཡིད་ཆེས་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་སྐྱོམ་སྟེ་
ཡོད་པའི་རྟུགས་མཚན་ཅིག་ཨིན།

མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ ཁྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་ལས་འགུལ་ དབུ་འཁྲིད་གནང་སྟེ་ གཞི་
བཙུགས་གནང་པ་གི་མ་ཚད་ ཉིན་རུབ་མེད་པར་ ཕྱག་ལཱ་ཅ་འགོངས་ཏེ་ གནང་ནི་འདི་གིས་ ང་བཅས་
མི་སེར་ རེ་རེ་བཞིན་དུ་ལུ་ རེ་བ་དང་སེམས་ལྷགས་ སྐྱོམ་སྟེ་བཙུགས་གནང་མི་ལུ་ ད་རིས་ གོ་
སྐབས་བཟང་པོ་ཐོབ་ད་ལུ་ མི་སེར་ཡོངས་ཀྱི་མགྱིན་ཚབ་སྟེ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་
ལུ་ དམ་ཚིག་གཙུག་མའི་ ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་སྐོ་ལས་ བཀའ་ངོན་དགའ་ཚོར་སྐུལ་དོ།

༢༽ འཆར་གཞི་ ༡༣ པ། བཤེད་གི་སྐྱོན་ལུ་ནང་ ལུ་དོ་བཟུམ་སྟེ་ར་ ལོ་ལྔ་འཆར་གཞི་ ༡༣ པ་འདི་
འདས་པའི་ལོ་ལྔ་གི་འཆར་གཞི་ཚུ་དང་ཕྱད་པ་ད་ འཆར་དངུལ་དང་གཙོ་རིམ་ ག་ཅི་གི་ཐད་ལས་འབད་
རུང་ གནམ་མེད་ས་མེད་སྐྱོམ་སྟེ་བཟོ་སྟེ་ཡོད། དེ་སྟེ་ བཟོ་དགོ་མི་འདི་ ལོ་ ༥ གི་ནང་འཁོད་ ང་
བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འདི་ ལོག་ལྷབ་སྟེ་ རྒྱ་སྐྱེད་འབད་ནི་གི་ དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་
དེ་ཨིན།

དཔལ་འབྱོར་དེ་སྤེལ་ ལོག་ལྟ་བུ་སྤེལ་ རྒྱ་སྤྱི་དགའ་ལོ་གི་དོན་ལུ་ འཆར་གཞི་ ༡༣ པའི་འཆར་དངུལ་
དངུལ་ཀྱམ་ཐེར་འབུམ་ ༥༡༣ བཤོ་བཀྱམ་འབད་དེ་ཡོད། དེ་གི་ནང་ལས་ གསར་སྐྱབ་ཀྱི་དོན་ལུ་
འཆར་དངུལ་ཐེར་འབུམ་ ༣༤༥ བཤོ་བཀྱམ་འབད་དེ་ཡོད། དེ་གུ་ དཔལ་འབྱོར་ལྷན་ཐབས་ལས་རིམ་
ཀྱི་དོན་ལུ་ མ་དངུལ་ཐེར་འབུམ་ ༡༥ བཤོ་བཀྱམ་འབད་བའི་ཁར་ ཕྱི་འུ་མ་རྩ་གཞི་བཙུགས་ དངུལ་
ཀྱམ་ཐེར་འབུམ་ ༥༠༠ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་གི་ དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་དེ་ཡོད།

འཆར་གཞི་ ༡༣ པ། དཔལ་འབྱོར་ལྷན་ཐབས་ལས་རིམ། ཕྱི་འུ་མ་རྩ་གཞི་བཙུགས་ཚུ་ ལག་ལེན་
ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་ འབབ་ཚུགས་པ་ཅིན་ འཆར་གཞི་ ༡༣ པའི་ནང་འཁོད་ར་ དཔལ་འབྱོར་ལོག་ལྟ་
བུ་ ཡར་འཕར་འགྱུ་བའི་ཁར་ ལཱ་གཤོག་གི་གོ་སྐབས་ཡང་ ལེ་ཤ་ཅིག་ར་བཟོ་ཚུགས།

དམིམ་ གོ་སྐབས་ཐོབ་དུ་ ཡང་བསྐྱར་དུ་ གོ་གས་རམ་འབད་མི་ ཡུ་ཤོབ་གཅིག་སྤོམ་ཚོགས་པ།
EU, Japan འཇམ་གླིང་སྤྱི་ཚོགས། འཇམ་གླིང་དངུལ་ཁང། ཨེ་ཤི་ཡ་གོང་འཕེལ་དངུལ་ཁང། ལ་
སོགས་པ་གཞན་ གོ་གས་རམ་འབད་མི་ག་ར་ལུ་ བཀའ་འདོད་ཆེ་བཟེན་ལུ་འདོད་ ལྷག་པར་དུ་ རྒྱ་གར་
གཞུང་དང་ གློན་ཆེན་ན་རན་དམོ་དི་ལུ་ ཉིང་ལས་ར་ དམིགས་བསལ་གྱི་བཀའ་འདོད་ཆེ།

དེ་ཡང་ ང་བཅས་ཀྱིས་ གོ་གས་རམ་འཚོལ་ཕྱོགས་བཞིན་ལུ་ རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་ འཆར་གཞི་ ༡༣ པའི་
དོན་ལུ་ དངུལ་ཀྱམ་ཐེར་འབུམ་ ༤༥ དང་ དཔལ་འབྱོར་ལྷན་ཐབས་ལས་རིམ་ཀྱི་དོན་ལུ་ཐེར་འབུམ་
༡༥ རྒྱབ་སྐྱོར་སྤེལ་གནང་མ་ལས་བརྟེན་ཨིན།

༣༽ དུས་རབས་ ༣༡ པའི་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་མདུན་ལམ། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་དུས་ཚེན་
ཐེངས་ ༡༡༣ པའི་ནང་ལུ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ལུ་ བཀའ་སློབ་
གསེར་གྱི་ཐིགས་པ་ གནང་མི་དང་འབྲེལ་ དུས་ཅི་ དུས་རབས་ ༣༡ པའི་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་མདུན་
ལམ་བཟོ་ཚར་བའི་ཁར་ མི་དབང་རྒྱལ་བཙུན་མཚོག་གི་ འཕུངས་སྐར་དང་འབྲེལ་ སྤྱི་ཟླ་ ༤ པའི་
སྤྱི་ཚེས་ ༤ ལུ་ གཞུང་འབྲེལ་དུ་ འགོ་འབྱེད་འབད་དེ་ཡོད་པ་ཨིན། དཔལ་འབྱོར་མདུན་ལམ་གྱི་
དམིགས་ལུལ་ གཙོ་བོ་ར་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འདི་ ན་ལས་ཕར་ ལོ་ ༣༥ གི་

ནང་འཁོད་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༥༠ ལུགས་ དཔལ་འབྱོར་བརྒྱུ་ལྟ་སྟེ་ 10X ལུགས་ རྒྱ་སྐྱེད་གཏང་ནི་འདི་ཡིན།
 དཔལ་འབྱོར་གྱི་མདུན་ལམ་འདི་ནང་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུགས་ ཐང་ཀར་འོས་འབབ་ཡོད་པའི་
 གཙོ་རིམ་ཅན་གྱི་ལས་སྡེ་ ལུས་ལུགས། སོ་ནམ། བཟུང་བཤམ། བརྒྱ་དོན་འཕུལ་རིག་ ཞབས་རྟོག་དང་
 བཟོ་གྲུ། དེ་ལས་ ས་གཏེར་ཚུ་ གདམ་ཁ་རྒྱབ་ཏེ་ཡོད།

ལས་སྡེ་ཚུ་བརྒྱུད་དེ་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ འགྲུབ་དགོ་པ་ཅིན་ མདུན་ལམ་གྱི་
 འཆར་གཞི་དང་ ཐབས་ལམ་ཚུ་ གཞུང་དང་མི་སེར་ གཞུང་གི་ལས་འཛིན་དང་སྐྱེད་སྲུང་ཚུ་ མཉམ་
 འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལས་ སེམས་ཁར་ཚ་གྲུང་འབག་སྟེ་ རང་སོའི་འགན་ཁུར་དང་འབྲེལ་ ལུགས་ལྷ་གནང་ནི་
 འདི་ གནམ་མེད་ས་མེད་ཁག་ཆེ། དུས་རབས་ ༢༡ པའི་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་མདུན་ལམ་ ཁག་ཆེས་སྟེ་
 ཆ་བཞག་དགོ་མི་འདི་ཡང་ གཙོ་བོར་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་
 ཐབས་ལམ་ Diamond Strategy གི་ དགོངས་བཞེད་དང་འབྲེལ་ བཀའ་སློབ་དང་ལམ་སྟོན་
 གནང་ནི་འདི་གིས་ཡིན།

དེ་ཡང་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ དགོ་ལེགས་སུ་ འཕེལ་གྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་
 རྒྱབ་འབྲས་དང་མཛད་ལུགས་ བརྟན་གནང་མ་དག་གཅིག་ཁར་ ང་བཅས་ཀྱིས་ཡང་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་
 རྩོགས་གྲུབ་དང་རིག་རྩལ་ འཛོན་ཐང་ཚུ་ ལྷབས་གཅིག་ཁར་ གོང་འཕེལ་ཐལ་ཚུགས་པ་སྟེ་ ལུགས་ལུ་
 བེ་གི་དོན་ལུ་ཡིན།

ལེའུ་ ༤ པ།

གཞུང་གི་ ཏུས་ཅི་ལོ་གཅིག་གི་ གཙོ་རིམ་དང་འཆར་གཞི།

ཏུས་ཅི་ ལོ་གཅིག་གི་ གཞུང་གི་གཙོ་རིམ་དང་འཆར་གཞི་འདི་ འཆར་གཞི་ ༡༣ པ་གི་ གཙོ་རིམ་དང་ འཆར་གཞི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ར་ཨིན། ཨིན་མ་ད་ལུ་ གོང་ལུ་ལུ་མི་ འཚུབ་ཆེན་གྱི་ཉེན་ལ་ གཞོང་ལེན་འབད་ནི་གི་ དོན་ལུ་ གཙོ་རིམ་ཁག་ཆེ་ཤོས་འདི་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུ་ གཙོ་བོ་བཏོན་ཏེ་ཡོད།

ཕྱོགས་གཅིག་ལས་བཟོ་བ་ཅིན་ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་དཔལ་འབྱོར་འདི་ བེ་ཚུན་ཚོད་ར་ སློ་སི་སི་དང་ ཐབས་ཆག་ སི་སི་ཡང་མེན། དེ་སླེ་ལུ་དགོ་མི་འདི་ བྱང་འཁོད་ཐོན་ཁུངས་ཡོངས་བསྐྱོམས་ བཟོ་བ་ཅིན་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༧ ལུ་ བྱང་ཡམས་ཀོ་བོའ་མ་ཐོན་པའི་ཉེ་མ་ བྱང་འཁོད་ཐོན་ཁུངས་ཡོངས་བསྐྱོམས་ དངུལ་ཀྱམ་ཐེར་འབྲུམ་ ༡༧༩ འབད་མི་འདི་ བཟོ་བ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལུ་ བྱང་འཁོད་ཐོན་ཁུངས་ཡོངས་བསྐྱོམས་ དངུལ་ཀྱམ་ཐེར་ འབྲུམ་ ༢༧༩ ལུ་ སྤྱོད་དེ་ཡོད་པ་ལས་ བྱང་ཡམས་ཀོ་བོའ་མ་ཐོན་པའི་ཉེ་མ་དང་ཕྱུད་ད་ལུ་ དཔལ་འབྱོར་ཉམས་ བཟོ་བ་ཅིན་ བརྒྱ་ཆ་ ༤༡.༥ གི་རྩིས་ ཡར་འཕར་སོང་ཡི།

དེ་དང་འབྲམ་སླེ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ ལུ་ བྱང་འཁོད་ཐོན་ཁུངས་ཡོངས་བསྐྱོམས་ དངུལ་ཀྱམ་ཐེར་འབྲུམ་ ༢༤༧ ལས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལུ་ དངུལ་ཀྱམ་ཐེར་འབྲུམ་ ༢༧༩ ལུ་ སྤྱོད་པ་ལས་བརྟེན་ ང་བཅས་རའི་ དཔལ་ འབྱོར་འདི་ ལོ་གཅིག་གི་བྱང་འཁོད་ར་ བརྒྱ་ཆ་ ༧.༤ གྱི་ ཡར་འཕར་སོང་སྟེ་ཡོད།

དེ་གི་མ་ཚད་ ཏུས་ཅི་ཡང་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་ མཁས་མཚོག་ཚུ་གིས་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ དཔལ་ འབྱོར་འདི་ བརྒྱ་ཆ་ ༤.༩ ལུ་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ ཡར་འཕར་ཐལ་འོང་ཟེར་ གསལ་བསྐྱབས་འབད་དེ་ཡོད།

ཨིན་རུང་ར་ རྒྱལ་ཁབ་གྱི་དཔལ་འབྱོར་འདི་ ཉེད་སྐལ་ར་ ཚ་རེར་བཏོན་ཏེ་ རྒྱ་སྤྱིད་གཏང་ནི་འདི་ གནམ་ མེད་ས་མེད་ ཁག་ཆེ། དེ་གི་དོན་ལུ་ གཙོ་རིམ་དང་འཆར་གཞི་ཚུ་ བཟུང་བསྐྱབས་ལུ་བ་ཅིན་”

༡༽ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ བཀའ་སློབ་དང་ལམ་སྟོན་ གསེར་གྱི་ཐིགས་པ་གནང་མི་
དང་འཁྲིལ་ དགོ་ལེགས་སྤྲུག་ ཅན་ཤེས་ཁྲོམ་ཚོགས་ཀྱི་ལས་འགུལ་ནང་ གཞུང་གིས་ ཅི་ལྟོགས་གང་
ལྟོགས་སྟེ་ ཕྱག་སྦྱིད་ཞབས་ཏོག་ལུ་ཞི་ཞི།

༢༽ དུས་རབས་ ༢༡ པའི་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་མདུན་ལམ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ མཚོགས་པ་ར་
དམིགས་བསལ་གྱི་ཚོགས་ཚུང་ཅིག་ ལོགས་སུ་སྟེ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ཞི་ཞི། ཚོགས་ཚུང་འདི་
གིས་ མདུན་ལམ་གྱི་འཆར་གཞི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ལས་སྟེ་ཁག་སོ་སོ་གི་ གྲུབ་འབྲས་བཙུ་ལྟབ་སྟེ་ རྒྱ་
སྐྱེད་འབད་ནི་གི་ འཆར་གཞི་དང་ཐབས་ལམ་ཚུ་ བཟོ་ནི་ཞི་ཞི། དེ་གུ་ ལས་སྟེ་ཁག་གིས་ ཁོང་རའི་
འཆར་གཞི་དང་ཐབས་ལམ་དང་འཁྲིལ་ ཕྱག་ལཱ་གནང་མི་གནང་ ལྷ་ཏོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་དང་
བརྩི་བདག་གཏང་ནི་ཞི་ཞི།

གནས་ཚུལ་སྟེ་ལུ་བ་ཅིན་ དཔལ་འབྱོར་བཙུ་ལྟབ་གྱི་ ཕྱག་ལཱ་ཡང་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད། དེ་ལྟེ་འབད་ནི་
དཔལ་འབྱོར་བཙུ་ལྟབ་སྟེ་ བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ ས་དང་འབྲེལ་བའི་
གནད་དོན་ཚུ་ ག་ར་ངོས་འཛིན་འབད་དེ་ བདེ་སྤྱིག་འབད་ནི་གི་ ཕྱག་ལཱ་ཡང་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད།

དེ་གི་མ་ཚད་ འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ལོ་ར་གཞི་བཟུང་གིས་ཡང་ ཁོང་རའི་ལོ་བསྟར་གྱི་འོང་འབབ་ཚུ་ བཙུ་
ལྟབ་སྟེ་ ཡར་སེང་འབད་ནི་གི་ ཕྱག་ལཱ་གནང་ནི་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད། འབྲུག་མི་སེར་རྒྱ་ལོ་ར་གཞི་
བཟུང་གིས་ ཚ་གུང་འབག་སྟེ་ ང་བཅས་ལུ་ ལམ་སྟོན་དང་དཔེ་སྟོན་གནང་མི་ལུ་བཀའ་ངོན་ཆེ།

༣༽ ཚོང་ལཱ་མེད་པ་ཐལ་ཏེ་ རྒྱན་འགྲུལ་བཏབ་མ་ཚུགས་མི་ཚུ་ལུ་ ད་རུང་ ལོ་གཅིག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ནི་
ཞི་ཞི། དེ་གི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དཔུལ་ལས་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྒྱེད་བཏབ་ནི་ཕར་འཕུལ་དང་ ཐབས་
ལམ་གཞན་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ གནང་མི་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་དཔུལ་ལས་དབང་འཛིན་དང་ དཔུལ་ཁང་ཚུ་ལུ་
བཀའ་ངོན་ཆེ།

༤༽ དཔལ་འབྱོར་འདི་འཕྲོ་ལས་ ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ དཔལ་འབྱོར་ལྷན་ཐབས་ལས་རིམ་
 འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ ལག་ལེན་འབབ་ནི་ཨིན། གནས་ཚུལ་སྤྱི་ལུ་བ་ཅིན་ རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་ རྒྱ་གས་
 རམ་དངུལ་ཀྱམ་ཐེར་འབུམ་ ༡༥ གནང་མི་ནང་ལས་ མ་དངུལ་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ དངུལ་ཀྱམ་ཐེར་འབུམ་
 ༧.༥ ལྷོད་དེ་ཡོད།

དཔལ་འབྱོར་ལྷན་ཐབས་ལས་རིམ་གྱི་ གཙོ་རིམ་དང་ འཆར་གཞི་དང་འཁྲིལ་ མ་དངུལ་ཐེར་འབུམ་
 ༡༥ འདི་ ལས་སྡེ་ལག་ ༡༠ ནང་ བལོ་བཀྱམ་འབད་དེ་ སོ་ནམ། སྒོ་ལོར། བཟུ་བཤལ། བཟོ་གྲུ།
 བན་བརྒྱད། ཚོང་ལུ་གསར་པ། ལག་རྩལ་གོང་འཕེལ་ཚུ་ནང་ བན་ཐོགས་པ་གི་མ་ཚད་ ན་གཞོན་ཚུ་གི་
 དོན་ལུ་ ད་ལྟོ་ཚུན་ཚོད་ ལུ་གཡོག་གི་གོ་སྐབས་ ལྷོད་ཕྱག་ ༡༢ ལྷག་པ་ཅིག་བཟོ་སྟེ་ཡོད།

དེ་བཟུམ་སྤྱི་ར་ ལས་སྡེ་ཚུ་ནང་ མི་ངོམ་ ༢,༣༤༢ ལུ་ རྒྱུན་འགྲུལ་ཡོངས་བསྐོས་ཐེར་འབུམ་ ༡.༢
 ལྷག་པ་ཅིག་གནང་སྟེ་ ལས་འགྲུལ་ལག་ ༢,༣༤༢ གསར་པ་སྤྱི་ གཞི་བཅུགས་འབད་དེ་ཡོད།

དུས་ཅི་ར་འབད་རུང་ གོང་གི་ལས་སྡེ་ཚུ་ནང་ རྒྱབ་སྐྱོར་འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ འབད་བའི་ཁར་ སོ་ནམ་དང་
 སྒོ་ལོར་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ རྒྱ་སྐྱེད་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ རྒྱུན་འགྲུལ་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ འབབ་སྤྱི་ལུ་ལེན་ནི་ཨིན། དེ་
 གི་མ་ཚད་ ཤེས་རིག་དང་ རྒྱུ་གྱི་བདག་དབང་གི་ རྒྱུན་འགྲུལ་ལུ་ གཙོ་བོ་བཏོན་ཏེ་ ལག་ལེན་
 འབབ་ནི་ཨིན། དེ་གི་ ཐད་ཀར་དུ་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུ་ བན་སྐོས་སྤྱི་ར་ཐོགས་འོང།

དེ་གུ་ ཚོང་ལུ་གསར་པ་ནང་ མ་རྩ་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཚོང་གི་རིག་པ་གསར་པ་
 Startup ཚུ་ལུ་ མ་རྩ་གཞི་བཅུགས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ Venture Capital གི་ ཞབས་རྟོག་ཡང་
 འགོ་བཅུགས་ནི་ཨིན།

༥༽ དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་སྐྱེད་གཏང་ནི་གི་དོན་ལུ་ མ་དངུལ་གཞི་བཅུགས་དང་ ལྷོགས་སྐབ་དང་རིག་རྩལ་
 ཉམས་སྤོང་ཚུ་ ལག་ཆེན་ལས་བརྟེན་ ཕྱི་འོ་མ་རྩ་གཞི་བཅུགས་འབད་ནི་འདི་ གནས་མེད་ས་མེད་
 ལག་ཆེ། ཕྱི་འོ་མ་རྩ་གཞི་བཅུགས་འབད་མི་ལུ་ སེམས་བྱུགས་བསྐྱེད་བཅུག་ནི་གི་དོན་ལུ་ དཔལ་

འབྲོར་གོང་འཕེལ་བཀོད་ཚོགས་ཅིག་ ལོགས་སུ་སླེ་ གཞི་བཅུགས་གནང་སྟེ་ ཕྱག་ལུ་གནང་ནི་འགོ་
བཅུགས་ཡི།

དེ་གི་ འདས་པའི་ལོ་གཅིག་ནང་ ཕྱི་འཇུག་གཞི་བཅུགས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ སློག་མེ་ལས་འགུལ་མ་བཅུ་
བར་ ལས་འགུལ་ཁག་ ༢༠ འགོ་བཅུགས་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཕྱི་འཇུག་གཞི་བཅུགས་ ཡོངས་བསྐྱོད་མས་
དངུལ་ཀྱམ་ཐེང་འབུམ་ ༡༢ བྱུང་སྟེ་ཡོད།

༤༽ ཕྱི་འཇུག་གཞི་བཅུགས་འབད་མི་གི་གུལ་ལས་ སློབ་བསྐྱེད་དེ་ མ་ཅུ་སློམ་སླེ་བཅུགས་མི་འདི་ར་ སློག་
ལུགས་ནང་ཡིན། དེ་ཚུ་ཡང་ TATA POWER, ADANI POWER, RELIANCE
POWER, B. GRIMM ཚུ་དང་གཅིག་ཁར་ MW སྟོང་ཕྲག་ ༡༡,༤༢༠ བཟོ་ནི་གི་ གན་རྒྱ་
གུ་ མཚན་ཉུགས་བཀོད་པ་གི་མ་ཚད་ འཁོར་ལོ་ཚུ་ སློག་མེ་ལས་འགུལ་དང་ དར་དཀར་ནང་ ཨ་
པས་ཨ་མས་སྤང་ནང་ ཉི་ཚོད་སློག་ལུགས་ཀྱི་ ལས་འགུལ་ཡང་འགོ་བཅུགས་ཏེ་ཡོད།

སློག་མེ་ལས་འགུལ་གཞན་ཚུ་ བཅུད་བསྐྱེད་ལུ་བ་ཅིན་ སྤྱི་ལོ་གཅིག་ཚུ་སློག་མེ་ལས་འགུལ་ ༢ པ་
འདི་ དུས་ཅི་མཚུག་བསྐྱེད་ནི་ཡིན། སྤྱི་ལོ་གཅིག་ཚུ་སློག་མེ་ལས་འགུལ་ ༡ པ་གི་ ཚུ་ཚིང་རྒྱབ་ནི་གི་ལུ་
མཚོགས་པ་ར་ འགོ་བཅུགས་ནི་ཡིན།

གནས་ཚུལ་སླེ་ལུ་བ་ཅིན་ དུས་ཅི་ སུ་ཚུ་ MW ༡༢ འབད་མི་ཅིག་རྒྱབ་ཚར་ཏེ་ འགོ་འབྱེད་ཡང་
འབད་ཡི། ལས་འགུལ་འདི་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ བཀའ་སློབ་དང་ལམ་སྟོན་
གནང་མི་དང་འཁྲིལ་ ང་བཅས་འབུག་མི་ཅང་ཅང་གིས་ རྒྱད་རིག་དང་ལྷོགས་གུབ་བཏོན་ཏེ་རྒྱབ་ཅི།

དེ་བཟུམ་མའི་ རྒྱལ་རབས་ཅན་གྱི་ལས་འགུལ་ཅིག་ རྒྱབ་ཚུགས་པ་ད་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་
ཆེ་མཚོག་གིས་ དུས་ཨ་ཉུག་ར་ འབུག་པའི་མི་ལུ་ལྷོགས་གུབ་ཡོད་ཟེར་ འབད་ནི་འབད་ར་འབད་
ཚུགས་ཟེར་ འབད་མ་འབད་ཀྱི་ལྷན་པར་ཡིན་ཟེར་ བཀའ་སློབ་གསེར་གྱི་ཐིགས་པ་གནང་མི་འདི་
མེམས་ཁར་བྱུན་དོ། དེ་བཟུམ་སླེ་ར་ སློག་མེ་ལས་འགུལ་མང་རབས་ཅིག་ ང་བཅས་འབུག་མི་ཚུ་གིས་
ར་ ལུ་འབད་བའི་བསྐྱེད་ཡོད།

༧༽ རྒྱ་ཉིང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༤ ལུ་ བཟུང་བཤམས་ཡོངས་བསྐྱོམ་ ༡,༥༤,༤༤༢ འོང་ཡི། དེ་སྤྱི་འོང་མི་འདི་
 སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༣ དང་ཟུང་པ་ད་ལུ་ བརྒྱ་ཚ ༥༩ དེ་ཅིག་གི་ ཡར་སེང་སོང་སྤྱི་ཡོད། དེ་སྤྱི་ ཡར་སེང་
 འབྲོ་མི་འདི་ བཟུང་བཤམས་གྱི་ཚོང་ལམ་ལུ་ གཙོ་བོ་བཏོན་ཏེ་ ལཱ་འབད་ནི་འདི་གིས་ཨིན་མ་ལས་ རྒྱ་
 ལས་པར་ འབྲོ་མ་ཟུང་དེ་ར་ ཚོང་ལམ་ལུ་ གཙོ་བོ་བཏོན་ཏེ་ལཱ་འབད་ནི་ཨིན།

ད་རེས་ནངས་པར་ བཟུང་བཤམས་གྱི་གྲངས་ཁ་ལེ་ཤ་སྤྱི་ འོང་མི་འདི་ རྒྱ་མཚན་ཅིག་ དགོ་ལེགས་ལུགས་
 དྲན་ཤེས་ཁྲོམ་ཚོགས་འདི་ རྒྱལ་སྤྱི་ནང་ ཡོངས་གྲགས་ཐལ་ནི་འདི་གིས་ཨིན། དེ་ཡང་ ང་བཅས་རའི་
 མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ རྒྱ་དང་གྲིབ་མ་ལས་བརྟེན་ཨིན།

བཟུང་བཤམས་མང་ཤོས་ ཁྱིམ་ཚང་རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལས་ འོང་མ་ཨིན་མ་ད་ འཕམ་ཁམས་གཅིག་
 ཁར་ རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་ iUPI ཟེར་མི་གི་ ཞབས་ཏྲུག་འགོ་བཙུགས་ནི་འདི་གིས་ བཟུང་བཤམས་
 རྒྱ་ འཕུས་དཔུལ་རྒྱུ་སྤྱོད་མ་དགོ་པར་ iUPI རིམ་ལུགས་གི་ཐོག་ལས་ འཕུས་སྤྱོད་བཏུབ་སྤྱི་
 བཟོ་ནི་འདི་གིས་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ བཟུང་བཤམས་ཏེང་རྒྱལ་ར་ ལེ་ཤ་འོང་ནི་ཨིན་པའི་
 ཁར་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ རུ་པི་གི་འོང་འབབ་ལེགས་ཤོམ་སྤྱི་བཟོ་ཚུགས། ཞབས་ཏྲུག་དེ་སྤྱི་ འགོ་བཙུགས་
 རི་གི་གནང་བ་ གནང་མི་ལུ་ རྒྱ་གར་གཞུང་ལུ་བཀའ་ཤིན་ཆེ།

༨༽ ང་བཅས་རའི་ མི་རྣོབས་བརྒྱ་ཚ ༤༩ དེ་ཅིག་ འཚོ་བ་སོ་ནམ་ལས་བརྟེན་སྤྱོད་ཨིན། ཨིན་རུང་ སོ་
 རམ་ལས་སྤྱི་གི་ རང་འཁོད་ཐོན་ཁུངས་ཡོངས་བསྐྱོམས་ལུ་ ལྷན་ཐབས་བརྒྱ་ཚ ༡༥ ལས་བརྒྱལ་
 མེད། དེ་གུ་ སོ་རམ་པ་མང་ཤོས་ཅིག་གིས་ སོ་རམ་གྱི་ལཱ་རྒྱ་ རང་གི་རང་ ལང་མ་ཅིག་མ་གཏོགས་
 ཐོན་ལུགས་སྤོམ་སྤྱི་བཏོན་ཏེ་ ཚོང་རྒྱུར་གྱི་དོན་ལུ་ ལཱ་འབད་ནི་མེད། དེ་འབད་མ་ལས་ ང་བཅས་རའི་
 སོ་རམ་པ་རྒྱ་ འོང་འབབ་འཐེབ་སྤྱི་ བཟོ་དགོ་པ་ཅིན་ དེ་གི་ནང་ལས་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུ་
 ལྷན་ཐབས་འབད་དགོ་པ་ཅིན་ སོ་རམ་འདི་ གནམ་མེད་ས་མེད་ཁག་ཆེ།

སོ་རམ་གྱི་དོན་ལུ་ ག་ནི་བ་ཁག་ཆེམ་འདི་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་
 མཐའ་དབུས་མེད་པར་ ཤིང་འབྲས་གྱི་ལྷུང་མ་ ས་ཡ་གཅིག་གི་ ལས་འགུལ་འདི་ཨིན། ཤིང་འབྲས་རྒྱ་

ཡང་ གཞུགས་ཁམས་ལུ་ བན་ཐོགས་པའི་ཁར་ གོང་ཚད་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ ཐོབ་མི་ཙང་ཙང་འབདམ་
ལས་ དེ་གི་ ང་བཅས་རའི་ སོ་ནམ་པ་ཚུ་ལུ་ གནམ་མེད་ས་མེད་པན་ཐོགས། ད་ལྟོ་ཚུན་ཚོད་ ལས་
འགུལ་འདི་བརྒྱད་དེ་ ཤིང་འབྲས་ཀྱི་ལྷངམ་ ས་ཡ་ ༣ དང་ འབྲུམ་ ༥ བརྩུགས་ཚར་ཡི།

ལས་འགུལ་འདི་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ ང་བཅས་འབྲུག་མི་ཡོངས་དང་ ལྷག་
པར་དུ་ མི་སེར་སོ་ནམ་པ་ཚུ་ལུ་ སྤྱིད་སྤྱུག་དང་ཕྱིན་ལྷབས་སྟེ་གནངམ་ཨིནམ་ལས་ དུས་ཅི་ཡང་
འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ ཤིང་འབྲས་ཀྱི་ལྷངམ་ བཀའ་སྟེལ་འབད་ནི་ཨིན།

ལས་འགུལ་འདི་ ག་དེ་སྟེ་འགྲོ་དོ་ག་ ས་གོ་གི་མཐོ་དམན་དང་འཁྲིལ་ ཐོན་ལུགས་ག་དེ་སྟེ་ཐོན་དོ་ག་
སོ་ནམ་པ་ཚུ་ལུ་པན་ག་དེ་སྟེ་ཐོགས་དོ་ག་ གཞུང་གིས་ དུས་ཅི་ར་ བརྟག་ཞིབ་ཅིག་འགོ་འདྲེན་འཐབ་
ནི་ཨིན།

དེ་གི་མ་ཚད་ ལྷགས་ཀྱི་བྲ་མིག་རམ་འདི་ ཁག་ཆེམ་ལས་ འདས་པའི་ལོ་ནང་ རྫོང་ཁག་ ༢༠ ནང་
ལུ་ ས་ཞིང་ཨེ་ཀར་ ༡༢,༥༠༠ ལྷག་པ་ཅིག་ནང་ ལས་འགུལ་ཁག་ ༢༥ མཇུག་བསྟུ་སྟེ་ ཀྱང་པ་
༤,༧༧༠ ལུ་ བན་ཐོགས་བྱུང་སྟེ་ཡོད། དུས་ཅི་ར་འབད་རུང་ ལྷགས་ཀྱི་བྲ་མིག་རམ་གི་དོན་ལུ་ འཆར་
དེལ་ས་ཡ་ ༢༢༠ གི་ཕྱིས་ བགོ་བཀའ་འབད་དེ་ཡོད།

ན་ཉིང་ འཆར་དེལ་ཐེར་འབྲུམ་ ༡,༢ ལྷག་པ་ཅིག་བཏང་སྟེ་ ཞིང་ཚུ་གི་ལས་འགུལ་ཁག་ ༢༣
མཇུག་བསྟུ་ཡི། ད་རུང་ དུས་ཅི་ ཞིང་ཚུ་གི་ལས་འགུལ་ཁག་ ༤༤ རྒྱབ་ནི་གི་འཆར་གཞི་ཡོད།

དེ་གི་མ་ཚད་ མི་སེར་སོ་ནམ་པ་ཚུ་ལུ་ དགོས་མཁོ་ཡོད་པའི་ ཞབས་ཏོག་གཞན་གནངམ་ད་ལུ་ ཐོན་
སྤྱོད་ཡང་ ལས་ཀྱིས་ར་ ཡར་དྲག་ཐལ་ཚུགས།

ཐོན་སྤྱོད་ཚུ་ ཚོང་སྤྱོད་འཐབ་ནི་གི་གོ་སྐབས་ མི་དབང་རྒྱལ་བཙུན་མཚོག་གིས་ དབུ་འཁྲིད་ཀྱི་ཐོག་
ལས་ ཆེད་འོག་རེ་ལས་ ཐོན་སྤྱོད་རེ་གི་ ལས་འགུལ་གྱི་ བན་སྟོམ་སྟེ་ཐོགས་པའི་ཁར་ སོ་ནམ་
འཕྲུལ་ཆས་ལྟེ་བ་དང་ འབྲུག་སློ་ལོ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ འབྲུག་བཟའ་སྤྱོད་ལས་འཛིན་ཚུ་གིས་

ཡང་ སྐྱོན་ཐོག་སྤྱི་ལུ་སྒྲུབ་ལུ་ དེ་འབད་མཁུ་ལས་ གཞུང་གིས་ ལས་འགུལ་འདི་ཚུ་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་
སྤྱི་ཚེས་བཟོ་ནི་གི་དོན་ལུ་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ མ་དངུལ་དང་སྤྱི་ལུ་སྒྲུབ་ལུ་སྤྱི་ལུ་སྒྲུབ་ལུ་འབད་ནི་ཨིན།

༩༽ བཟོ་གྲུ་འཕུལ་ཁང་ཚུ་ ཉེ་མ་ལས་ཡོད་པའི་ཁར་ འདས་པའི་ལོ་གཅིག་ནང་ ཚོག་ཐམ་གསར་པ་
༥.༢༤༽ གནང་ཡི། དེ་གི་མ་ཚད་ བསམ་ཚེ་ལུ་ དམ་དུམ་དང་ རོར་བུ་སྐྱང་ལུ་ བཟོ་གྲུ་སྤྱི་ལུ་སྒྲུབ་ལུ་
བརྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་ ལཱ་འབད་ནི་ཡང་འགོ་བཙུགས་ཡི།

༡༠༽ ས་གཏེར་གྱི་སྐོར་ལས་ལུ་བ་ཅིན་ ས་གཏེར་གྱི་སྐོར་ལུ་ འོག་སྤེར་ དེ་བཟུལ་འབད་དེ་ ཚོག་
ཐམ་གནང་སྤྱི་ལུ་སྒྲུབ་ལུ་ དེ་གི་ ས་གཏེར་གྱི་སྐོར་ལས་འདི་ མི་ལྷན་ལུ་ཐོབ་ཚུགས། དེ་གི་མ་ཚད་
ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ས་གཏེར་གྱི་སྐོར་ལས་ ག་དེ་ཅིག་ཡོད་པ་ཨིན་ན་ ཚོག་རིག་དང་
འཕུལ་རིག་གི་ཐོག་ལས་ དབྱེ་ཞིབ་འབད་ནི་ཡང་ འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད། དབྱེ་ཞིབ་འདི་ མཇུག་
བཟུམ་དུ་འབད་ནི་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ས་གཏེར་ག་དེ་སྤྱི་ལུ་སྒྲུབ་ལུ་ མང་ཉུང་ག་དེ་
ཅིག་ཡོད་ག་ དེ་ཚུ་བཏོན་པ་ཅིན་ འོང་འབབ་གྱི་སྐོར་ལས་ ག་དེ་སྤྱི་ལུ་སྒྲུབ་ལུ་ གསལ་ཏོག་ཏོག་སྤྱི་
ཤེས་ཚུགས།

༡༡༽ དེ་ལས་གྱི་ དུས་ཚོད་དང་བཟུམ་མཁུ་ བརྒྱ་དོན་འཕུལ་རིག་འདི་ ཉིན་མ་གཅིག་བ་ཉིན་མ་གཅིག་ ཁག་
ཚེས་སྤྱི་ལུ་སྒྲུབ་ལུ་ཡོད།

དེ་ཚུ་ ལག་ལེན་ལེགས་ཤོམ་སྤྱི་ལུ་སྒྲུབ་ལུ་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གཏང་ནི་ནང་ སྐོར་ལས་སྤྱི་ལུ་
ཡོད། དེ་འབད་མཁུ་ལས་ རྒྱུན་ལམ་གནམ་མེད་ས་མེད་ཁག་ཚེ་ནི་འདི་གིས་ བ་ཉིང་ Starlink གི་
རྒྱུན་ལམ་འགོ་བཙུགས་ཡི། དེ་ལས་ ཡོངས་འབྲེལ་ Internet གི་འཕུལ་ Voucher བརྒྱུ་
སྤྱི་ བརྒྱུ་ ༥༠ ལུ་ མར་ཕབ་འབད་ནི་ཨིན། དེ་ལས་ Internet གི་ རྒྱུན་ལམ་གསུམ་པ་ འགོ་
བཙུགས་ནི་གི་ལཱ་ དུས་ཅི་ཡང་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ འབད་ནི་ཨིན། དེ་གི་ ང་བཅས་རའི་མི་སེར་དང་
སྤྱི་ལུ་སྒྲུབ་ལུ་ ཚོང་ལཱ་འབད་མི་ཚུ་ལུ་ སྐྱོན་ཐོག་འོང་ཟེར་མཐོ་བའི་རེ་བ་ཡོད།

༡༢ ་། དཔལ་འབྱོར་གྱི་གཞི་འགྲུམ་ ལག་ཆེ་ཤོས་ར་ གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཡིན་པ་ལས་བརྟེན་ བྱ་རྒྱུ་འཁོར་ལམ་ལེ་ཤ་ ལེགས་བཅོས་འབད་བའི་ལམ་ རྟེན་འོག་སྟེ་བ་གི་ལམ་ལག་ ༢༠ ཚུ་ལྟེ་བ་ལྟེ་ལོ། དེ་གི་མ་ཚད་ གཞུང་ལམ་ལག་ ༡༧ ལེགས་བཅོས་འབད་ནི་ འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད་པ་མ་ཚད་ ཟམ་གསལ་ ༤ བརྒྱབས་ཚར་ཡི། དུས་ཅི་ རྟེན་འོག་སྟེ་བའི་ལམ་ལག་ ༤༠ དེ་ཅིག་དང་ གཞུང་ལམ་ལག་ ༡༥ དེ་ཅིག་ ལེགས་བཅོས་དང་རྒྱ་སྐྱེད་ འབད་ནི་དང་ ཟམ་ ༢༤ རྒྱབ་ནི་གི་འཆར་གཞི་ཡོད།

༡༣ ་། ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཕུགས་ཡིན་ཟེར་ མིང་གཏམ་སྒྲོམ་ཐོན་ཏེ་ ཡོད། ཡིན་རུང་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་ལས་བརྟེན་ འོང་འབབ་འབོར་ཆེ་ཏོག་ཏོ་སྟེ་ བཟོ་མ་ཚུགས། དེ་འབད་མ་ལས་ འདས་པའི་ལོ་ནང་ Carbon ཚོང་སྤྱོད་འབབ་ནི་གི་ལམ་ལུགས་ བཟོ་ཚར་བའི་ ལམ་ G-ZERO ཟེར་ བཅོག་རྒྱུང་མེད་པའི་ རྒྱལ་ཁབ་བཞི་སྟེ་ ཚོགས་པ་གསལ་པུ་ཅིག་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད། ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་འདི་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཕུགས་ཡིན་ཟེར་མ་ ད་ རང་བཞིན་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཕུགས་ ཡོད་མི་འདི་ ཏི་རུ་གུ་ ཚུམ་ཡབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ དུས་ཅི་ གཞུང་གིས་ Natural Capital Accounting ཟེར་ ལམ་ལུགས་ཅིག་ གཞི་བཙུགས་ འབད་ནི་ཡིན།

༡༤ ་། ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ཚོས་དང་ལམ་སྟོལ་གྱི་ཕུགས་ཡིན་པ་ལས་བརྟེན་ རྒྱབས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ མཚོག་གི་གཙོ་པའི་ གཞུང་གྲུ་ཚད་དང་ རབ་སྟེ་ལག་ དེ་བཟུམ་སྟེ་ དགོན་སྟེ་ལག་གི་ རྒྱ་སྐྱེལ་རྒྱ་ གིས་ བྱ་རྒྱུ་འཁོར་གཅིག་ནང་ར་ རྫོང་ལག་ ༢༠ བཟོ་ རྒྱུ་ལམ་ཆེན་མོ་དང་ དབང་ལུང་ལྷིད་གསུམ་གྱི་ ལས་རིམ་རྒྱ་སྐྱེལ་ཏེ་ ཚོས་སྟོགས་ཀྱི་མཚན་རིམ་ལག་ ༤༡ འགོ་འདྲེན་འབབ་གནང་ཡི།

ཚོས་སྟོགས་ཀྱི་མཚན་རིམ་རྒྱ་ འགོ་འདྲེན་དེ་སྟེ་འབབ་ད་ལུ་ ཚོས་ལུ་མི་རྒྱ་ ཟེར་དགོ་པས། རྫོང་དགོ་ པས། འགོ་འགྲུལ་འབད་དགོ་པ་ལས་བརྟེན་ ཚོང་ལུ་འབད་མི་རྒྱ་ལུ་ བཟོ་སྐྱོལ་པས། དེ་གུ་ ཐདམ་ ཐད་ལ་ལས་པར་ ཚོང་ལུ་འབབ་མི་རྒྱ་ལུ་ གོ་སྐབས་འབབ་སྟེ་ ཐོབ་ནི་འདི་གིས་ དཔལ་འབྱོར་གོང་ འཕེལ་ལུ་ཡང་ རྒྱན་ཐབས་སྒྲོམ་སྟེ་བྱུང་སྟེ་ཡོད།

དེ་གུ་ རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་ལུ་ ཞི་བདེ་དང་དགའ་སྐྱིད་ འབྲུང་བ་གི་མ་ཚད་ དམིགས་བསལ་དུ་ མི་
དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲུབ་ མཛད་པ་དང་འཕྲིན་ལས་དར་
ཞིང་རྒྱས། སྤྱི་ཚེ་ཞབས་པད་བརྟན་ནི་གི་སྐུ་རིམ་ དེ་སྤེ་སྐུ་བ་གནང་མི་ལུ་ སྐུ་བས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་
གཙོས་པའི་ ལྷ་སྐུ་ལ་ག་ར་ལུ་ དད་པ་དང་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་སློབ་ལས་ བཀའ་བྲིན་དགའ་ཚོར་སྤུལ་དོ།

ང་བཅས་གཞུང་གིས་ར་འབད་རུང་ ཚོས་དང་ལམ་སྲོལ་གྱི་ཕུག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ བདག་འཛིན་འབད་ནི་
འདི་ གནམ་མེད་ས་མེད་ཁག་ཆེ། དེ་གི་དོན་ལུ་ ད་རེས་ རྫོང་གཞིས་དང་ལྷ་ཁང་ཁག་ ༡༥ རྒྱབ་པའི་
བསྐྱང་ར་ཡོད། དམིགས་བསལ་གྱི་ གནས་ཚུལ་ཅིག་ལུ་བ་ཅིན་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་
མཚོག་གིས་ གཞུང་གུ་ཚང་དང་རབ་སྤེ་ཁག་ལུ་ ལྷོ་ཕོགས་ཀྱི་འཕུས་ ལོག་ལྷབ་སྤེ་ ཡར་སེང་གནང་
སྤེ་ཡོད། སྤྱིད་སྐུ་གི་གསོལ་ར་གནང་མི་ལུ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ལུ་ བཀའ་བྲིན་
དགའ་ཚོར་སྤུལ་དོ།

༡༥ ་། དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གཏང་དགོ་པ་ཅིན་ མེད་ཐབས་མེད་པའི་གཞི་རྟེན་ ཁག་ཆེ་ཤོས་འདི་མི་
སློབས་ཨིན། དེ་གི་དོན་ལུ་ གསོ་བ་དང་ཤེས་རིག་གི་ཞབས་ཏོག་ཚུ་ ཉེང་སྐུལ་ར་ སྤྱིང་སྤྱིང་བཟོ་ནི་
འདི་ཁག་ཆེ།

གསོ་བའི་ཞབས་ཏོག་ གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ སྤྲོལ་ཁང་གསར་པ་ ༡ རྒྱབ་ཡོད་པའི་ཁར་ རྒྱལ་ཡོངས་
གཙོ་བསྟེན་སྤྲོལ་ཁང་གི་ བྱད་རིག་གི་སྤྲོལ་ཁང་གསར་པ་ ༡༥ ལུ་ ཡོད་མི་གི་ལུ་ འགོ་བཙུགས་
ཏེ་ཡོད།

དེ་དང་འབྲམ་སྤེ་ ཏུས་ཅི་ལས་ བཟང་གསོ་བ་རིག་པའི་ ཞབས་ཏོག་ཚུ་ཡང་ ལེགས་བཙོས་འབད་ནི་
གི་ ལུ་འགོ་བཙུགས་ནི་ཨིན།

སེམས་ཁམས་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་དོན་ལུ་ མི་དབང་རྒྱལ་བཙུན་མཚོག་གི་ སྐུ་བས་འཛིན་གྱི་འོག་ལུ་
The Pema འགོ་བཙུགས་གནང་མ་ལས་ སེམས་ཁམས་ཀྱི་ནད་གཞི་ཡོད་མི་ཚུ་ལུ་ བསྐྱབ་སྟོན་

དང་སྒྲིབ་བཅོས་ཀྱི་ཞབས་ཏོག་གནང་མ་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་སྣ་བས་གོང་འཕེལ་ལུགས་ གནས་མེད་ས་
མེད་པའི་ཐོག་སྤྱོད་ལོ།

དེ་བརྒྱུ་སྤྱོད་ཀྱི་ མི་སྣ་བས་གོང་འཕེལ་ཀྱི་དོན་ལུགས་ ཤེས་རིག་ལག་ཆེས་ལས་བརྟེན་ མི་དབང་མངའ་
བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ ཤེས་རིག་ལེགས་སྦྱར་ཀྱི་བཀའ་ཤོག་ དམིགས་བསལ་དུ་གནང་སྟེ་ཡོད།
བཀའ་ཤོག་གི་དགོངས་དོན་འགྲུབ་ནི་གི་དོན་ལུགས་ ཤེས་རིག་གི་རྩ་གཞུང་དང་ སློབ་དཔོན་གྱི་ཁྱད་རིག་
ལག་རྩལ་གྱི་སྦྱོང་བརྩམས་དང་ མཐོ་རིམ་སློབ་ལྷན་གྱི་ལཱ་ལ་ ལེགས་བཅོས་འབད་དེ་ཡོད་མི་འདི་ འཕྲོ་
མཐུད་དེ་རྒྱ་ལྷན་འབད་ནི་ཨིན།

འཆར་གཞི་ ༡༩ པའི་ནང་ སློབ་ལྷན་གྱི་བ་ ༤༩ རྒྱ་སྦྱོང་འབད་ནི་གི་ འཆར་གཞི་ཡོད། དེ་ནང་ལས་
སློབ་ལྷན་གྱི་བ་ ༣༥ རྒྱ་སྦྱོང་འབད་ནི་གི་ ལྷན་ཚུ་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཡོད། ལག་ཆེ་ཏོག་ཏོ་ཅིག་ ང་བཅས་
རའི་ བ་གཞེན་སློབ་སྦྱོང་གི་ ཟུག་བཙུན་འདི་ཨིན། དེ་ ལག་ཆེས་ལས་བརྟེན་ སློབ་ལྷན་ཚུ་དང་ལས་
འགོ་བཙུན་ མཐོ་རིམ་སློབ་ལྷན་གྱི་ སློབ་སྦྱོང་གི་ འཕྲུལ་གྱི་འཕྲུལ་ ཉ་ལམ་ལོག་ལྷན་སྤྱོད་
ཡར་སངས་འབད་ནི་འདི་གིས་ སློབ་སྦྱོང་གི་ ལྷན་གསུམ་གྱི་དང་རིག་པ་ལུ་པའི་ཐོག་སྤྱོད་ལོ།

དེ་གི་མ་ཚད་ སློབ་ལྷན་ཚུ་དང་ལྷན་ཚུ་ནང་ ཨ་ལུ་མེ། ཉིན་མེ་མེ། སློབ་དོག་མེ། ལྷན་ཚུ་གི་ ལས་རིམ་འགོ་
བཙུགས་ཏེ་ཡོད་མི་འདི་ ཏུས་ཅི་ཡང་ ལ་སློབ་སྤྱོད་ རྒྱ་སྦྱོང་འབད་ནི་གི་འཆར་གཞི་ཡོད།

མི་སྣ་བས་གོང་འཕེལ་ཀྱི་དོན་ལུགས་ ལག་ཆེ་ཤོས་ར་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ བདེ་
སྤྱོད་གི་སྦྱོང་བརྩམས་དང་ བདེ་སྤྱོད་རིག་རྩལ་གྱི་སྦྱོང་བརྩམས་ཚུ་ གནང་མི་འདི་ཨིན། གནས་ཚུལ་སྤྱོད་ལུ་
ཅིན་ ད་ལྟོ་ཚུ་ཚོ་ད་ མི་རིམ་ ༥༡, ༥༢ ལུ་ བདེ་སྤྱོད་སྦྱོང་བརྩམས་གནང་བ་གི་མ་ཚད་ མི་རིམ་
༤, ༥༢ ལུ་ བདེ་སྤྱོད་རིག་རྩལ་གྱི་སྦྱོང་བརྩམས་གནང་སྟེ་ཡོད།

མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ མི་ཚེ་འཚོ་སྦྱོང་གི་ རིག་རྩལ་དང་ལྷན་གསུམ་གྱི་ གནང་ནི་
འདི་གིས་ ང་བཅས་བདེ་སྤྱོད་ལུ་ ལྷན་གཞི་གི་གོ་སྐབས་ ཐོབ་པ་གི་མ་ཚད་ རྒྱལ་ཁབ་ལུ་ ཞབས་
ཏོག་ལུ་ཉིན་ལང་ པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཐོག་སྤྱོད་ལོ།

དེ་གི་མ་ཚད་ བདེ་སྲུང་པ་ཚུ་ལུ་ རིག་ཅུལ་གོང་འཕེལ་གྱི་སྦྱོང་བརྗེ་ དེ་སླེ་གནང་ནི་འདི་གིས་ རིག་ ཅུལ་དང་འཛོན་ཐང་ ལྷོགས་གྲུབ་འབྲེལ་སྤོང་ཐོབ་ནི་ལུ་ སན་ཐོགས་པའི་ཁར་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ ལུ་ཡང་ ལྷན་ཐབས་སྤོང་སྤོང་བྱུང་སྟེ་ཡོད།

དེ་གུ་ བདེ་སྲུང་ལས་རིམ་ཚུ་གིས་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་མ་ཚད་ ལྷི་རྒྱལ་ལུ་ཡང་ སན་སྤོང་སྤོང་ ཐོགས་ཏེ་ཡོད། དེ་ཡང་ ལྷ་ཉིང་ཞེས་ཉིང་ བལ་པོ་ལུ་ས་ཡོམ་རྒྱབ་ད་ ལྷོགས་རམ་འབད་དོ་བཟུམ་སྤོང་ ཏུས་ཅི་ Myanmar ལུ་ ས་ཡོམ་རྒྱབ་ད་ལུ་ཡང་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ དམིགས་བསལ་གྱི་ བཀའ་རྒྱ་གནང་སྟེ་ བདེ་སྲུང་པ་སྤོང་ཚན་ཅིག་གིས་ Myanmar ལུ་ སོང་སྟེ་ ལྷག་མ་བཏུབ་བཏུབ་སྤོང་ལུ་ཡོད།

དམིགས་བསལ་ཏུ་ མི་སྤོང་སྤོང་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ ཁག་ཆེ་ཤོས་དང་ ལྷ་ཆེ་ཤོས་ར་ མི་དབང་མངའ་ བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ ལྷགས་ཀྱི་དགོངས་གཏེར་ གཞན་དང་མ་འདྲ་བའི་ རྒྱལ་སྲུང་གི་ལས་ འགུལ་འདི་ཨིན།

དེ་གི་ ང་བཅས་རའི་ ལྷ་གཞོན་ཚུ་གི་མ་འོངས་པ་ བརྟན་ཏོག་ཏོག་སྤོང་ཐལ་བའི་ཁར་ རྒྱལ་སྲུང་གི་ལས་ འགུལ་ལས་བརྟེན་ ལྷ་གཞོན་ཚུ་ག་ར་ ལྷོགས་གྲུབ་ཅན། རིག་ཅུལ་ཅན། འཛོན་ཐང་ཅན། ཚགས་ ཁར་ཚུད་པ། གོ་ཚད་ཏོག་ཏོག་སྤོང་ཐལ་ཏེ་ཡོད།

ད་རེས་ མི་གསུམ་གྱིས་ འབད་མི་ལཱ་འདི་ མ་འོངས་པའི་ནང་ རྒྱལ་སྲུང་པ་གཅིག་གིས་ འབད་ ཚུགས་ནི་ཨིན་པས། དེ་ལས་བརྟེན་ མི་སྤོང་སྤོང་སྤོང་ཐལ་ཏེ་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུ་ བསམ་ གྱིས་མ་བྱུབ་པའི་ སན་ཐོགས་འབྱུང་ཚུགས།

ད་རེས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱན་ལྷུ་སྤུལ་མ་ད་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ བདེ་སྲུང་གི་ ལས་རིམ་དང་ བདེ་སྲུང་རིག་ཅུལ་གོང་འཕེལ་གྱི་སྦྱོང་བརྗེ་ གཞི་བཙུགས་གནང་མི་ལུ་ མི་སེར་ ཡོངས་ཀྱི་མགྱོག་ཚབ་སྤོང་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ལུ་ བཀའ་རྒྱ་དགའ་ཚོར་སྤུལ་མ་ ཨིན།

དམིགས་བསལ་དུ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ རྒྱལ་སྤྱི་དགོངས་གཏེར་ རྒྱལ་
སྤྱི་ལས་འགུལ་འདི་ འཇམ་གླིང་ནང་ དཔེ་སྟོན་གྱི་ལས་འགུལ་ གཞན་དང་མ་འདྲམ་སྟེ་ གཞི་
བཅུགས་གནང་མི་ལུ་ མི་སེར་ཡོངས་ཀྱི་མགྲིན་ཚབ་སྟེ་ བརྗེད་པར་ཕངས་པའི་ བཀའ་འདྲིན་དགའ་
ཚོར་སྤུལ་དོ།

དེ་དང་འདྲམ་སྟེ་ རྒྱལ་སྤྱི་ལས་རིམ་འདི་ སྤྱི་ཚེས་དང་ལྷན་སྟེ་ འགྲུབ་ཐབས་ལུ་ རྒྱ་གར་
གཞུང་གིས་ གནང་སྤྱིན་དང་ སྤྱིན་འགུལ་གྱི་གོགས་རམ་ སྤུལ་གནང་མི་ལུ་ རྒྱ་གར་གཞུང་དང་ རྒྱ་
གར་གཞུང་གི་སྤྱི་ཚབ་ Sudhakar Dalela དང་ དམིགས་བསལ་དུ་ སྟོན་ཆེན་ན་རན་དམོ་དི་
ལུ་ བཀའ་འདྲིན་དགའ་ཚོར་ལུ་ཞུ་བཞུགས།

རྒྱལ་ཁབ་དང་དཔལ་འབྱོར་ དེ་ལས་ མི་སྡེ་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ མི་སྟོབས་འདི་ཁག་ཆེ་སའི་ འདི་
ལུ་ཉེན་ལ་ སྟོན་སྟེ་ཐོན་ཏེ་ཡོད། ཉེན་ལ་འདི་ཡང་ སྤྱི་ཚེས་ལོག་སྤྱོད་ཀྱི་ ཉེན་ལ་འདི་ཡིན། གནས་
ཚུལ་སྟེ་ལུ་བ་ཅིན་སྟེ་ འདས་པའི་ལོ་གཅིག་ནང་ སྤྱི་ཚེས་ལོག་སྤྱོད་འབད་མི་ མི་ངོམ་སྟོང་ལྷག་ ༤
ལྷག་པ་ཅིག་འཛིན་བཟུང་འབད་དེ་ཡོད།

དེ་གི་ནང་ལས་ མངའ་ཤོས་ར་ མི་དབང་རྒྱལ་བཅུན་མཚོག་གི་ དབུ་འཁྲིད་དང་ལམ་སྟོན། སྤྱི་ཚེས་གི་
ཐོག་ལས་ The Pema གིས་ སྤྱི་བཙུན་གྱི་ཞབས་ཏོག་གནང་སྟེ་ཡོད།

དེ་བཟུམ་སྟེ་ སྤྱི་ཚེས་ལོག་སྤྱོད་འབད་མི་ སྤྱི་བཙུག་ཚུ་ བདག་འཛིན་འབད་དེ་ འཕྲོ་མཐུད་དེར་ དཔེ་
ཆ་བཟུ་བཅུག་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཡོན་ཕུ་ལ་ལུ་སྟེ་ དམིགས་བསལ་གྱི་སྤྱི་བཙུག་ཅིག་ དུས་ཅི་ལས་འགོ་
བཅུགས་ནི་ཡིན།

ན་ལས་པར་འབད་རུང་ སྤྱི་ཚེས་ཀྱི་ཉེན་ལ་ སྤྱི་ཚེས་ལོག་སྤྱོད་དང་བཀའ་ཐབས་ཀྱི་དོན་ལུ་ གཙོ་བོ་བཏོན་ཏེ་
ར་ དམ་དམ་སྟེ་ ཡངས་ཆག་མེད་པར་ ལཱ་འབད་ནི་ཡིན།

༡༤ ་། དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གཏང་དགོ་པ་ཅིན་ གཞི་རྟེན་གཙོ་བོ་ཅིག་ གཞུང་སྲོལ་ལེགས་ལུན་ལུ་ རག་
 ལས་དགོ། དེ་གི་ཐད་ཁར་སྟོན་པ་ད་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ཁྲིམས་ཀྱི་རིང་ལུགས་ལུ་ གནས་
 པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཨིན་མ་ལས་བརྟེན་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གྱི་ལུ་ ག་ཅི་ར་འབད་རུང་ འཚོར་
 ལྷང་ག་ནི་ཡང་མེད་པར་ འབད་ཚུགས་མི་འདི་ ཁྲིམས་ཀྱི་རིང་ལུགས་འདི་ ལག་ལེན་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་
 འཐབ་ནི་འདི་གིས་ཨིན།

དེ་གུ་ ཁྲིམས་ཀྱི་རིང་ལུགས་ལུ་གནས་ཏེ་ ལུ་ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ འབད་ཚུགས་མི་འདི་ དང་ཁྲིམས་ལྟན་
 སྟེ། རྒྱལ་གཞུང་འབྲུག་གི་འགག་སྟེ། ངན་ལྷན་བཀག་སྟོམ་ལྟན་ཚོགས། རྒྱལ་གཞུང་ཚུམ་ཞིབ་དབང་
 འཛིན། ཚུད་དཔོན་ཡོངས་བྱུང་ཡིག་ཚང་ཚུ་དང་ དེ་ལས་ བན་བརྒྱད་ཀྱིས་ འགན་བྱུང་འབྲུག་མ་ཤོར་
 བར་ འབག་ནི་འདི་གིས་ཨིན། འབྲེལ་ཡོད་གཙུག་སྟེ་དང་ དབང་འཛིན་ག་ར་ལུ་ བཀའ་ངོན་དགའ་
 ཚོར་ལུ་ནི་ཨིན།

ཁྲིམས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ལེགས་ཤོམ་ཡོད་རུང་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་ལས་སྣ་ཚུ་ བསྟར་སྦྱོང་འབད་མ་ད་
 ལམ་ལུགས་དང་སློབ་གཞི་ མང་ར་མང་ནི་འདི་གིས་ ལམ་ལུགས་ཚུ་ བདེ་སློབ་འབད་མ་ཚུགས་པར་
 དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུ་ བྱེམ་ཕོག་སྟེ་ཡོད། དེ་འབད་མ་ལས་བརྟེན་ གཞུང་གིས་ འདས་པའི་ལོ་
 གཅིག་ནང་ ལམ་ལུགས་དང་སློབ་གཞི་ཁག་ ༢༡༤ ཏུ་མཐུན་དང་ལེགས་བཅོས་ བདེ་སློབ་འབད་
 དེ་ དེ་མེས་ སློབ་གཞི་ ༡༤༡ གུ་པབ་ཅི། དེ་ཅིག་ཡང་ མང་ར་མང་ནི་ཨིན་པས། དེ་འབད་མ་ལས་
 ཏུ་མ་ཅི་ཡང་ ལམ་ལུགས་དང་སློབ་གཞི་ཚུ་ ལོག་སྟེ་ར་བཟླ་སྟེ་ ཉེང་སྐལ་ར་ མར་པབ་འབད་ནི་ཨིན།

གཞུང་སྲོལ་ལེགས་ལུན་ སྲིད་སྲུང་བཟོ་དགོ་པ་ཅིན་ ཞི་གཡོག་ལེགས་སྦྱར་འདི་ཁག་ཆེ། མི་དབང་
 མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ ཞི་གཡོག་ལེགས་སྦྱར་གྱི་བཀའ་ཤོག་ གནང་མི་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་
 གཞུང་ཞི་གཡོག་ལྟན་ཚོགས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ལུ་མི་ལུ་ བཀའ་ངོན་ཆེ་བཟོ་ལུ་ནི་དང་འབྲེལ་ གཞུང་གིས་
 ཏུ་མ་ཅི་ཡང་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་ར་ རྒྱལ་སྲོལ་འབད་ནི་ཨིན།

ཞི་གཡོག་ལེགས་སྐྱུར་གྱི་ ལཱ་འབདམ་ད་ལུ་ ང་བཅས་ག་ར་གིས་ སེམས་ཁར་བཞག་དགོཔ་འདི་ ཅ་
དྲིང་ རྒྱལ་ཡོངས་དུས་ཚེན་ནང་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ ང་བཅས་སྤྱི་གཡོག་པ་
ཚུ་ལུ་ ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་བཞེད་ Enlightened Entrepreneurial Bureaucracy གི་
ལྷན་ཚོས་དང་ལྷན་མ་སྤྱོད་དགོཔ་འདི་ བཀའ་སློབ་གསེར་གྱི་ཐིགས་པ་གནང་མི་འདི་ཨིན།

ང་བཅས་སྤྱི་གཡོག་པ་ཚུ་གིས་ Enlightened Entrepreneurial Bureaucracy གི་
ལྷན་ཚོས་དང་ལྷན་མ་སྤྱོད་ རྒྱལ་ལུ་ཚུགས་པ་ཅིན་ མི་དབང་ས་ཞབས་ཏོག་ཚུ་ སྤྱད་ཚད་དང་འཛོན་ཐང་
ཅན་སྤྱོད་ སུལ་ཚུགས་པ་གི་མ་ཚད་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུ་ གཞན་དང་མ་འདྲམ་སྤྱོད་ བན་ཐོགས་
འབྱུང་འོང། ལྷག་པར་དུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་ Diamond Strategy གི་ དགོངས་
དོན་འགྲུབ་ནི་ལུ་ཡང་ ཐབས་ལམ་མེད་ཐབས་མེད་པ་ཅིག་ཨིན།།

ལེའུ་ ༥ པ།

དུས་ཚིལ་གཅིག་གི་ གཞུང་གི་ཁྲིམས་བཟོ་གི་འཆར་གཞི།

དུས་ཚིལ་གཅིག་གི་ ཁྲིམས་ཀྱི་གྲུལ་ལས་ ལག་ཆེ་ཤོས་འདི་ར་ ཕྱིས་ལོ་ ༢༠༢༥ ནང་ ༢༠༢༦ གི་ ལོ་
བསྟར་འཆར་དངུལ་བགོ་བཟུམ་གྱི་ དཔུང་ཡིག་འདི་ཨིན། འཆར་དངུལ་ཡོངས་བསྟོམས་ དངུལ་ཀྱམ་ཐེར་
འབྲུམ་ ༡༩༤ ནང་ ས་ཡ་ ༥༠༠ བགོ་བཟུམ་འབད་མི་འདི་ ན་ཉིང་གི་ འཆར་དངུལ་དང་ཕྱད་པ་ད་ བརྒྱ་
ཆ་ ༤༩ ཀྱི་ཕྱིས་ ཡར་སེང་འབད་དེ་ཡོད།

དེ་སྤྱི་ཡར་སེང་ འབད་དགོ་མི་འདི་ཡང་ ཐད་ཀར་དུ་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུ་ དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་པ་
གི་མ་ཚད་ འཆར་ལོ་འདི་ནང་ ནང་འཁོད་ཐོན་ཁུངས་ཡོངས་བསྟོམས་ དངུལ་ཀྱམ་ཐེར་འབྲུམ་ ༩༩༤ ནང་
དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཡར་འཕར་བརྒྱ་ཆ་ ༤.༩ ལུ་ དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་དེ་ཡོད།

དེ་གི་མ་ཚད་ དེས་ཀྱི་ཚོགས་ཁུགས་ནང་ འབྲུག་གི་ཅ་ཆས་དང་ཞབས་ཏྲོག་ཁྲུལ་གྱི་དཔུང་ཡིག། འབྲུག་གི་
ནང་ཁྲུལ་ ཁྲུལ་གྱི་དཔུང་ཡིག། འབྲུག་གི་འོང་འབབ་ཁྲུལ་གྱི་དཔུང་ཡིག། ག་ནི་བ་ལག་ཆེ་བའི་ ཁྲུལ་གྱི་
དཔུང་ཡིག་གསུམ་ འཕྲི་སྟོན་དང་ བདེ་སྤྱིག་འབད་དེ་ཡོད། དེ་ཡང་ གཙོ་བོ་ར་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གྱི་
ལས་སྒྲུ་ཚུ་ བསྟར་སྤྱོད་འབད་མ་ད་ ལྷབས་བདེ་ཏྲོག་ཏྲོ་སྤྱོད་བཟོ་སྤྱོད་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུ་ ལྷན་ཐབས་
སྤོམ་སྤོམ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་ཨིན། དཔྱེ་འབད་བ་ཅིན་”

- ཅ་ཆས་དང་ཞབས་ཏྲོག་གི་ཁྲུལ་ GST བརྒྱ་ཆ་ ༧ ལས་བརྒྱ་ཆ་ ༥ ལུ་ཕབ་ཅི།
- ལས་འཛིན་གྱི་ཁྲུལ་ CIT བརྒྱ་ཆ་ ༣༠ ལས་བརྒྱ་ཆ་ ༢༩ ལུ་ཕབ་ཅི།
- སྤོ་ལཱ་གི་ཁྲུལ་ Green Tax མེད་པ་སྤྱོད་བཟོ་སྤྱོད་ ནང་ཁྲུལ་ Excise ནང་བདེ་སྤྱིག་འབད་ཡི།
- ཚོང་འབྲེལ་འོང་འབབ་ཁྲུལ་ BIT བརྒྱ་ཆ་ ༣༠ འབད་མི་འདི་མེད་པ་སྤྱོད་བཟོ་སྤྱོད་ཡི།
- ཉེ་མ་ཡོད་པའི་འོང་འབབ་ཀྱི་ཁྲུལ་ PIT གི་ཚད་གཞི་ཚུ་ སྤྱིར་སྟོམས་ལུ་ བརྒྱ་ཆ་ལྷ་ལྷ་དེ་རེ་མར་
ཕབ་འབད་ཡི།

ང་ར་གིས་འབད་བ་ཅིན་ ལྷལ་གྱི་དཔུང་ཡིག་གསུམ་ འཕྲི་སྒྲོན་དང་བདེ་སྤྱི་ག་ དེ་སྤྱེ་འབད་མི་འདི་ ང་བཅས་
རའི་རྒྱལ་རབས་ནང་ ལྷལ་གྱི་ལེགས་སྐྱུར་ སློམ་ཤོས་ཅིག་ཨིན། ལེགས་སྐྱུར་དེ་སྤྱེ་ འབད་དགོ་མི་འདི་
གཙོ་བོ་ར་ མི་སེར་གྱི་བདེ་སྤྱི་ག་དང་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ལུ་ ཕན་སློམ་སྤྱོད་གསལ་འོང་བཟེ་མཐོ་བའི་ རེ་
བ་བསྐྱེད་དེ་ འབད་འབད་མ་ཨིན།

དེ་གི་མ་ཚད་ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་དང་ ཐའི་ལེན་ཏ་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ ཚོང་སྐྱུར་དགོངས་ཡངས་གན་རྒྱ་
Free Trade Agreement ཚ་འཛོག་གནང་སྟེ་ཡོད། འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་དང་ ཀཱཱ་ཕིཌ་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་
ཀྱི་བར་ན་ འཁའ་འགྲུལ་གན་རྒྱ་ Air Services Agreement འདི་ འདས་པའི་ཚོགས་ཞུགས་ནང་
ཚ་འཛོག་འབད་ཡི།

ལྷག་པར་དུ་ འདས་པའི་ལོ་གཅིག་གི་རིང་ལུ་ Saudi Arabia དང་ Lesotho གི་ རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་
དང་གཅིག་ཁར་ རོན་གཙོང་མཐུན་འབྲེལ་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད། ད་རུང་ ཏུས་ཅི་ Qatar,
Malaysia དང་ Philippines རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་དང་གཅིག་ཁར་ རོན་གཙོང་གི་མཐུན་འབྲེལ་ གཞི་
བཙུགས་འབད་ནི་གི་འཆར་གཞི་ཡོད།

ན་ལས་ཕར་ རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དང་གཅིག་ཁར་ཡང་ འཁའ་འགྲུལ་གྱི་གན་རྒྱ་ Air Services
Agreement བཟོ་ནི་དང་ ཚོང་སྐྱུར་དགོངས་ཡངས་ཀྱི་གན་རྒྱ་ Free Trade Agreement ལུ་
བཟོ་ནི་ཨིན། དེ་བཟུམ་སྟེ་ རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དང་གཅིག་ཁར་ ལྷལ་གཉིས་ལྟབ་སྟེ་ མ་ཕོག་པའི་གན་རྒྱ་
Double Taxation Avoidance Agreement ག་སྤྱི་ག་འབད་ནི་གི་འཆར་གཞི་ཡོད། དེ་གི་
དཔལ་འབྱོར་དང་ དམིགས་བསལ་དུ་ དགོ་ལེགས་སུ་ག་ དམ་ཤེས་ཁྲོམ་ཚོགས་ལུ་ཕན་ཐོགས།

ག་ནི་བ་ལག་ཆེས་འདི་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ ཕྱི་ཚང་རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་གི་ ཚོང་སྐྱུར་
དགོངས་ཡངས་ཀྱི་གན་རྒྱ་འདི་ཨིན། ཚོང་སྐྱུར་གྱི་གན་རྒྱ་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༢ ལུ་ འགོ་བཙུགས་ཏེ་ ཡོད་མི་
འདི་ སང་ཕོང་ སྤྱི་ལོ་ ༡༡ པའི་ནང་ལུ་ ཏུས་ཚོང་ཚང་མ་ཨིན། ག་ནི་བ་ ལག་ཆེ་བའི་གན་རྒྱ་འདི་ འཕྲོ་
མཐུང་དེར་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ གཞུང་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ གསུང་གོས་གནང་པའི་བསྐྱར་ར་ཡོད།

ན་ཉིང་ བཅའ་ཁྲིམས་ལག་ ༩ བརྒྱུམས་ཅི། ད་རེས་ཀྱི་ ཚོགས་ཚུགས་ནང་ དཔུང་ཡིག་ལག་ ༧ ཆ་འཛོག་
འབད་ཡི། དེ་སྡེ་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འཕུལ་སྤྱོད་ལུ་ སན་པའི་ཁྲིམས་ བརྒྱུམས་ཚུགས་མི་འདི་ གཙོ་བོ་ར་ ང་
བཅས་རའི་ ཞི་གཡོག་པ་ཚུ་གིས་ ཕྱག་ལུ་ལེགས་ཤོམ་སྡེ་ མཛད་པ་ལས་བརྟེན་ཨིན།

དེ་གི་མ་ཚད་ མི་རྗེ་ཚོགས་དཔོན་དང་ མི་རྗེ་ཁྲི་འཛོན་གཉིས་ཀྱི་ འགོ་འདྲེན་ཐོག་ལུ་ ཚོགས་ཁང་ཕན་ཚུན་
གཉིས་ཀྱི་ སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཕུལ་མི་ཚུ་དང་ རྒྱ་ལྡན་གྱི་འཕུལ་མི་ལུ་ ཚོགས་ཚུང་གི་ཁྲི་འཛོན་དང་འཕུལ་མི་
ལྡོག་ལྡོག་འགོ་ཁྲིད་དང་ ལྡོག་ལྡོག་ཀྱི་འཕུལ་མི་ གཞུང་སྲོལ་གི་འཕུལ་མི་ཚུ་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་དང་ མི་
སེར་གྱི་མཐའ་དོན་ལུ་གཟིགས་ཏེ་ ཞིབ་འཚོལ་དང་གསུང་གོས་ཚུ་ འགག་བཤེར་དང་ཚད་མཉམ་གྱི་སློལ་ས་
གནང་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཨིན།

སྲིད་བྱུས་ཚུ་གི་གྲུབ་ལས་ ལག་ཆེ་ཏོག་ཏོ་དག་པ་ཅིག་ལུ་བ་ཅིན་”

- ཕྱི་འཇུག་གི་བརྒྱུས་འབད་ནི་ལུ་ སེམས་བྱུགས་བསྐྱེད་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་ ཕྱི་འཇུག་གི་
བརྒྱུས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ ལྷན་རྒྱུས་གཞུང་ཚོགས་ཀྱིས་ཆ་འཛོག་གནང་ཡི།
- མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ བཀའ་ཤོག་གནང་མི་དང་འབྲེལ་ ཤེས་རིག་གི་སྲིད་
བྱུས་ ལྷན་རྒྱུས་གཞུང་ཚོགས་ཀྱིས་ཆ་འཛོག་གནང་ཡི།
- རྒྱུང་གསལ་ཆེ་སློག་ཉེན་བཅོལ་གྱི་སྲིད་བྱུས་ བརྒྱུས་པའི་བསྐྱེད་ཡོད་པ་མ་ཚད་ འཆར་དངུལ་ཡང་
བགོ་བཀའ་འབད་དེ་ཡོད།
- ཨ་ལུ་གསུམ་པ་སྐྱེས་མི་ལུ་ འཕུལ་བྱིན་ནི་གི་ སྲིད་བྱུས་དང་སྤྲོད་གཞི་ཚུ་ བརྒྱུས་པའི་བསྐྱེད་
ཡོད་པ་མ་ཚད་ འཆར་དངུལ་ཡང་ བགོ་བཀའ་འབད་དེ་ཡོད།
- རྒྱུས་ཀྱི་བདག་དབང་གི་ སྲིད་བྱུས་བརྒྱུས་པའི་ཨིན།
- ཤེས་རིག་གི་དོན་ལུ་ སྤྱིན་འགྲུལ་གྱི་ལས་རིམ་ འགོ་བརྒྱུས་པའི་ཨིན།

དེ་གྱུ་ ཅུས་ཅི་ ལོ་གཅིག་གི་ནང་འཁོད་ སྲིད་བྱུས་གཞན་མི་ཚུ་ དགོས་མཁོ་དང་འབྲེལ་ བརྒྱུས་པའི་ཨིན།

དུས་ཚིག་གི་གཞུང་གི་ཁྲིམས་བཟོ་གི་དཔྱད་ཡིག་དག་པ་ཅིག་ འཕྲི་སློན་གྱི་དོན་ལུ་སྤུལ་ནི་གི་འཆར་གཞི་ཡོད།

དེ་ཚུ་ཡང་

- འབྲུག་གི་ རྒྱུ་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༡ ཚན་མ།
- འབྲུག་གི་ ས་གཏེར་དང་གཏེར་ཁ་ འཛིན་སྐྱོང་བཅའ་ཁྲིམས་ ༡༩༩༥ ཚན་མ།
- འབྲུག་གི་ སློབ་མེ་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༠༡ ཚན་མ།
- འབྲུག་གི་ ཉོ་སྤྱོད་ཉེན་སྲུང་གི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༢ ཚན་མ་བཞི་ཡིན།

ཁྲིམས་བཟོ་གི་དཔྱད་ཡིག་གཞན་གྱི་ཐད་ཁར་ གནས་སྤངས་དང་བསྐྱུན་ དགོས་མཁོ་འཕྲོན་པ་ཅིན་མ་ གཏོགས་ འཆར་གཞི་ལོགས་སུ་སླེ་མེད། ཡིན་རུང་ ལྷག་ལག་དགུ་དང་ ལས་སྡེ་ལག་དང་གཅིག་ཁར་ རྒྱུ་བཅའ་ཁྲིམས་བཟོ་བཟུང་བཟུང་སླེ་འབད་དེ་ འབྲུག་གི་ ཞི་གཡོག་ལེགས་སྐྱུར་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༢༢ ཚན་མ་ གི་ དགོངས་དོན་དང་མ་མཐུན་པའི་ བཅའ་ཁྲིམས་ཚུ་ འཕྲི་སློན་གྱི་དོན་ལུ་སྤུལ་འོང།

མཚུགས་བསྟུན་དང་གསལ་ལ་འདེབས།

གོང་ལས་ལྷན་པོ་བཟུམ་སྟེ་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ གནས་སྤངས་འདི་ གནས་མེད་ས་མེད་ ལེགས་ཤོམ་
 སྟེ་ཡོད། ཨིན་མ་ད་ལུ་ རྩོགས་གཅིག་ལས་བཟུམ་གྱི་ རྒྱལ་ཁབ་སྟོང་མ་ཐོན་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡང་ སྟོམ་སྟེ་ར་ ཐོན་
 ཉེ་ཡོད། དེ་འབད་མ་ལས་ ད་རེས་ཀྱི་ དཀའ་ངལ་དང་བསྐྱེད་མ་ད་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ལམ་ཁ་
 བྱལ་ ཁག་ཆེ་ཉོག་ཉོ་ཅིག་ཁར་སྟོན་དེ་ཡོད། ད་རེས་ ལམ་ཁ་བྱལ་གུ་སྟོན་པ་ད་ ལམ་ལེགས་ཤོམ་བདེ་ལྟོ་
 འགྲོ་ནི་འདི་ གནས་མེད་ས་མེད་ཁག་ཆེ། ཨིན་མ་ད་ལུ་ ལམ་ལེགས་ཤོམ་བདེ་ལྟོ་དགོ་པ་ཅིན་ འགན་
 ལུ་འཐེབ་སྟེ་འབག་སྟེ་ དཀའ་མ་འཐེབ་སྟེ་སྤྱད་དགོ་ ལཱ་ཁག་ཡོད། དེ་སྟེ་ལྷན་པོ་མི་འདི་ ང་བཅས་རའི་
 གནས་ཁ་ར་མེད། ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ང་བཅས་ཀྱིས་ར་ བདག་འཛིན་འབད་དགོ་ རང་གིས་མ་
 འབད་ནི་ མི་གཞན་གིས་འདི་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ བདག་འཛིན་འབད་ར་མི་འབད་ འབད་ཡང་མི་
 ཚུགས།

ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ཟེམས་ད་ལུ་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་བ་གོང་མ། ཕམ་བཟང་མོ། ལྷན་སྟོན་དཔོན་ཚུ་དང་
 ལྷག་པར་དུ་ མི་དབང་མངའ་བདག་ཚུ་གིས་ དཀའ་མ་སྤྱད་དེ་བཞག་མི་ ག་ནི་བ་ཕངས་པའི་མཛེན་ལུ་ཚུ་ཨིན།
 འ་ནེ་འདི་ ང་བཅས་ཀྱིས་ར་ བདག་འཛིན་འབད་དགོ། ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ ང་བཅས་ཀྱིས་ར་ བདག་
 འཛིན་འབད་དགོ་པ་ཅིན་”

༡༽ ང་བཅས་འབྲུག་མི་ཡོངས་ཀྱིས་ སེམས་ཁར་ཚ་བྱང་འཐེབ་སྟེ་འབག་སྟེ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་
 ཆེ་མཆོག་གིས་ བཀའ་སྟོན་དང་ལམ་སྟོན་ གསེར་གྱི་ཐིགས་པ་གནང་མི་དང་འབྲེལ་ རྩོགས་ལྷན་པོ་འདི་
 ཁག་ཆེ།

༢༽ རྩོགས་ལྷན་པོ་ཟེམས་ད་ལུ་ རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་སྟོན་དེ་ ལཱ་ག་ཅི་ར་འབད་རུང་ བཙོན་ལྷགས་ཀྱི་ཐོག་
 ལས་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ བཀའ་སྟོན་གནང་མི་དང་འབྲེལ་ སེམས་ཁར་
 རང་བཙུགས་ཉེ་ རྩོགས་ལྷན་པོ་འདི་ཁག་ཆེ། དེ་གི་ནང་ལས་ མཁས་མཆོག་དང་ རྩོགས་ལྷན་པོ་ཅན་གྱི་ ཞི་

གཡོག་པ་དང་སྤྱི་གཡོག་པ་ མི་ངོམ་ཚུ་གིས་ རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ར་ རྒྱུ་ཞིན་ན་ ཕྱག་ལུ་ནི་འདི་
ལག་ཆེ།

༣༽ ག་དེ་ཅིག་སྤྱི་ ཕྱི་རྒྱལ་འགྲོ་དགོ་པ་ཅིན་ ཤེས་ཡོན་དང་སྤྱོད་གས་གྲུབ། ཉམས་སྦྱང་དང་འོང་འབབ་བཟོ་སྤྱི་
ལོག་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ག་དེ་མཚོགས་མཚོགས་འོང་སྤྱི་ ལུ་ ཕྱག་ལུ་དགོ་པ་འདི་ལག་ཆེ།

༤༽ ཕྱི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ བཞུགས་པའི་རིང་ལུ་ རྒྱལ་ཁབ་འདི་གི་ཁྲིམས་དང་ ལམ་ལུགས་ལུ་ གནས་ནི་འདི་
གནས་མེད་ས་མེད་ལག་ཆེ། དེ་གི་ནང་ལས་ རྒྱུ་ཐམ་ VISA གི་ གནས་ལུ་ཚང་ཞིན་མེད་ལས་
ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ཐོག་ལས་ བཞུགས་ནི་མི་འོང།

༥༽ དམིགས་བསལ་དུ་ དེ་ལས་ US ལུ་ རྒྱུ་ཐམ་ VISA གི་ གནས་ལུ་ཚང་སྤྱི་འབད་རུང་ འཕྲོ་
མཐུད་དེ་ར་ US ལུ་ བཞུགས་མི་ཆ་ལྷབ་ ལོག་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཕྱོན་ནི་ལག་ཆེ།

ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་རང་དབང་གི་དོན་ལུ་ ཕྱི་མི་ནང་རྒྱུད་གྱི་ཁྲིམས་དང་ མིན་བྱུས་ཚུ་ ག་དེ་ཅིག་ དམ་
དམ་ཡོད་པ་ཨིན་ན་ ཀུན་གྱིས་མཁུཟ། ང་བཅས་བཟུམ་སྤྱི་ར་ US གི་ ཕྱི་མི་ནང་རྒྱུད་གྱི་ ཁྲིམས་དང་མིན་
བྱུས་ཡང་ དམ་དམ་སྤྱི་ ལག་ལེན་འཐབ་ཨིན་མ་ད་ ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ཐོག་ལས་བཞུགས་མི་ཚུ་ ཉམ་རོགས་
གྱིས་ བདེ་ལུ་ལུ་ ང་བཅས་འབྲུག་གཞུང་གིས་ རྒྱུ་སྤྱི་ར་འབད་དགོ་མཚོ་རུང་ འབད་ཐབས་མི་འོང།

དེ་གི་མ་ཚད་ US གཞུང་གིས་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ ཉེན་ཁ་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ གངས་སུ་བཙུགས་པ་
ལས་ ང་བཅས་ར་ ག་ནི་བ་པངས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ དབུ་འཕང་དང་མིང་གཏམ་ལུ་ ཐོ་སྤོམ་སྤྱི་ར་ ཐོག་ཡོད་
པའི་ཁར་ ལས་པར་ ང་བཅས་འབྲུག་མི་ཚུ་ལུ་ རྒྱུ་ཐམ་ VISA མ་སྤྱི་ལས་མ་ཐོབ་བཟོ་ནི་གི་ ཉེན་
བདེ་སྤྱི་དེ་ཡོད། དེ་འབད་མ་ལས་བཞེན་ US ལུ་ ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ཐོག་ལས་ བཞུགས་མི་འབྲུག་མི་ཚུ་
ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་གསོལ་འདེབས་ལུ་ཨིན།

དེ་ཡང་ རང་གི་ཁས་སྤངས་གྱི་ཐོག་ལས་ ལོག་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཕྱོན་གནང། ཁས་སྤངས་གྱི་ཐོག་ལས་
ཕྱོན་མི་ཚུ་ལུ་ ང་བཅས་གཞུང་གིས་ཁ་ཐུག་ལས་ རྒྱུ་སྤྱི་ར་གནང་དགོ་རུང་ གནང་ཚོག་ཚོ་ཡོད། ང་བཅས་

ཀྱིས་ བསྐྱོད་ལུ་ལེགས་ཤོམ་སྤྱོད་འབད་འོང། ཡང་བསྐྱོད་ལུ་ དམིགས་བསལ་གྱི་གསོལ་འདེབས་ལུ་དོ།

འབྲུག་མི་ཡོངས་ལུ་ཡང་ གསོལ་འདེབས་ཅིག་ལུ་ཞི་ཞི་ཞི། དེ་ཡང་།

ང་བཅས་ར་ ག་ར་གིས་ ལག་པ་གཅིག་ཁར་མཐུན་དེ་ ལཱ་གཅིག་ཁར་འབད་དེ་ གོ་སྐབས་གཅིག་ཁར་བཟོ་གོ། ལཱ་གཅིག་ཁར་འབད་དེ་ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ རང་དབང་རང་བཙན་བདག་འཛིན་འབད་གོ། ལཱ་གཅིག་ཁར་འབད་དེ་ ང་བཅས་རའི་ དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གཏང་གོ། ལཱ་གཅིག་ཁར་འབད་དེ་ མ་འོངས་པའི་ བྱ་གཞི་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ སེམས་ཁར་ངར་བཅུགས་ཏེ་ རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ཚེས་བཟོ་གོ། ལཱ་གཅིག་ཁར་འབད་གོ་བཟུང་དུ་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ གཞན་དང་མ་འདྲ་བའི་གོ་སྐབས་སྤོམ་ཅིག་ཡོད། དེ་ཡང་ སྤྱི་ལོ་དམ་པ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ མཁུན་རྒྱ་དང་དབྱུ་འཁྲིད་ཞིན།

དེ་གྱུ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ བཀའ་སློབ་དང་ལམ་སྟོན་ གསེར་གྱི་ཐིགས་པ་གནང་པ་གི་མ་ཚད་ ང་བཅས་རའི་ རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་མཐའ་དོན་ལུ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ ཉིན་ལུ་མེད་པར་ ལུག་ལུ་ ཚུ་འགོངས་ཏེ་གནང་མ་ལས་བརྟེན་ཞིན།

མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ མཁུན་རྒྱ་ཆེ་བའི་དབྱུ་འཁྲིད་མཛད་གནང་མི་ལུ་ ཉེ་མ་ལས་ར་རྒྱ་གར། Japan, Canada, Thailand གི་ གཞུག་ལག་སློབ་སྡེ་བདུན་གྱིས་ མཁའ་དབང་སྐྱོ་ཡོན་ Honorary Doctorate གི་ གཞུང་སྐྱོད་ལུག་ཁྲེ་ཚུ་ སྤུལ་གནང་སྤེ་ཡོད། ལུག་པར་དུ་ བཟོ་ཏེ་སྤྱི་ཚེས་ ༤ པའི་ནང་ Thailand གི་ གཞུག་ལག་སློབ་སྡེ་བདུན་ལས་ འཛམ་གླིང་རྒྱལ་རབ་ནང་ བཟོ་ཡང་མ་འབྲུང་པའི་ མཁའ་དབང་སྐྱོ་ཡོན་གྱི་ གཞུང་སྐྱོད་བདུན་ ལུག་ལུ་གཅིག་ཁར་ བཞེས་གནང་ཡི། དེ་གི་མ་ཚད་ ལུ་ཅི་ སྤྱི་ཚེས་ ༥ པའི་ནང་ དུ་ Japan གི་གཞུག་ལག་སློབ་སྡེ་ Chiba Institute of Technology གིས་ མཁའ་དབང་སྐྱོ་ཡོན་གྱི་ གཞུང་སྐྱོད་ལུག་ཁྲེ་སྤུལ་གནང་ཡི། མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ ལྷན་དུ་འཕགས་པའི་གཞུང་སྐྱོད་ བཞེས་གནང་མི་ལུ་ མི་སེར་ཡོངས་ཀྱིས་ མཁུན་ཚབ་སྡེ་ དད་པ་དང་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་སློབ་ལས་ བཀའ་ལེགས་སྤོམ་ལུ་དོ།

མི་དབང་རྒྱལ་སྲས་མཚོག་ སྐྱོན་ཕྱམ་ དགུང་ལོ་ ༧ ལས་མ་བཞེས་རུང་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་
 མཚོག་གི་ ཕྱག་ལུ་སྟེ་ རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་མཐའ་དོན་ལུ་ ཕྱག་ལུ་གནང་དོ། མི་དབང་རྒྱལ་སྲས་མཚོག་
 གིས་ རྒྱལ་ཁབ་དང་མི་སེར་གྱི་ མཐའ་དོན་ལུ་གཟིགས་ཏེ་ སྐྱེ་ཅིང་གནང་ནི་གི་དུས་ཚོད་ཡང་ མ་བཞེས་པར་
 ཕྱག་ལུ་གནང་མི་ལུ་ མི་སེར་ཡོངས་ཀྱི་མགོན་ཚབ་སྟེ་ བཀའ་འདྲིན་དགའ་ཚོར་སྤུལ་ནི་དང་འབྲེལ་ མི་དབང་
 རྒྱལ་སྲས་མཚོག་གི་ སྐྱེ་ཅིང་དབང་ཐང་ གོང་ལས་གོང་དུ་འཕེལ་བའི་ བཀའ་ཤིས་ལེགས་སྟོན་སྤུལ་མ་ཨིན།

མི་དབང་རྒྱལ་བཙུན་མཚོག་གིས་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཚུ་
 འགྲུབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ ཕྱག་མ་བརྟུབ་བརྟུབ་སྟེ་ལུ་བའི་ཁར་ མི་དབང་སྲས་སྲས་མ་གསུམ་ལུ་ ཐུགས་བརྟེ་གི་
 སྐྱོ་ལས་ སྐྱོང་བཞག་མཛད་གནང་མི་ལུ་ བཀའ་འདྲིན་དགའ་ཚོར་སྤུལ་དོ།

མཇུག་ར་ ང་བཅས་འབྲུག་པའི་མི་སེར་ཡོངས་ཀྱིས་ མགོན་དབྱངས་གཅིག་གི་ཐོག་ལས་ མི་དབང་མངའ་
 བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་ སྐྱེ་ཅིང་ལས་རིང་ མཛད་པ་དང་འཕྲིན་ལས་དར་ཞིང་རྒྱས་ ཐུགས་དོན་ཡིད་བཞིན་
 དུ་འགྲུབ་སྟེ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ མཁུན་རྒྱ་དང་དབྱུང་འཁྲིད་བཟང་པོའི་མངའ་འོག་ལུ་
 དཔལ་ལྷན་འབྲུག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ བསྐྱེད་པ་མ་སྟོང་གི་བར་དུ་ དགའ་སྐྱིད་ཀྱི་ཉིམ་ཤར་བཙུག་ཟེར་ བཀའ་
 ཤིས་ལེགས་སྟོན་སྤུལ་མ་ཨིན། ང་བཅས་གཞུང་དང་ མི་སེར་གྱིས་འབད་རུང་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་
 ཆེ་མཚོག་གིས་ མཁུན་རྒྱ་ཆེ་བའི་བཀའ་སྟོན་དང་ལམ་སྟོན་ གསེར་གྱི་ཐིགས་པ་གནང་མི་ཚུ་ སེམས་ཁར་
 བཞག་སྟེ་ མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གི་ ཐུགས་ཀྱི་དགོངས་པ་འགྲུབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ དམ་ཚིག་
 གཙང་མའི་སྐྱོ་ལས་ ཕྱག་ལུ་ནི་གི་ ཁས་བླུངས་དམ་བཅའ་སྤུལ་དོ། བཀའ་འདྲིན་ཆེ།

དཔལ་མི་དབང་མངའ་བདག་རིན་པོ་ཆེ་མཚོག་གིས་ གོང་དོན་
 རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྟན་ལྗང་ལྟ་སྟན་འབྲུལ་སྤུལ་མི་འདི་ རྒྱགས་ཀྱི་བརྩེ་བས་གཟིགས་ཏེ་ བཀའ་སློབ་དང་ལམ་སྟོན་
 གསེར་གྱི་ཐིགས་པ་དང་བཅས་ བཀའ་གོལ་གྱི་གནང་བ་གནང་སྟེ་ བཀའ་འདི་བསྐྱེད་གནང་བར་ལུ་བ་ སྐྱེ་
 གསུང་རྒྱགས་ཡོན་ཏན་འཕྲིན་ལས་དམ་པ་ མཁུན་མཁུན་མཁུན་མཁུན་མཁུན། ཞེས་ རང་ལུགས་གནམ་ལོ་
 ཤིང་མོ་སྐུལ་ལོ་ རང་ལྷོ་ ༥ པའི་ ཚེས་ ༢ ལུ་འམ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༥ སྤྱི་ཟླ་ ༧ པའི་ སྤྱི་ཚེས་ ༣ ལུ་
 གུས་པ་གང་གི་འབངས་འཁོར་ ཚེ་རིང་སྟོབས་རྒྱས་ནས་

སློ་ ༣ རབ་ཏུ་དྲངས་པའི་

གུས་པ་ཚེན་པོས་

ཕུག་བཅས་

སུལ།

ཡིག་འདྲ།

༡༽ ཚོགས་དཔོན་ལུ།

༢༽ ཁྱིམ་འཛིན་ལུ།

༣༽ རྒྱལ་ཕྱོགས་འགོ་འཁྲིད་པ་ལུ།

༤༽ ཚེད་བསྟོན་ཅན་གྱི་འཕུས་མི་ཡོངས་ལུ།

